

EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 19.9.2007
COM(2007) 530 galīgā redakcija

2007/0197 (COD)

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA

ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru

(iesniegusi Komisija)

{SEC(2007) 1179}

{SEC(2007) 1180}

PASKAIDROJUMA RAKSTS

Elektroenerģija un gāze ir Eiropas labklājības ķīla. Ja netiks izveidots efektīvs Eiropas elektroenerģijas un gāzes tirgus, kurā valda konkurence, Eiropas iedzīvotājiem nāksies maksāt pārmērīgu cenu, lai apmierinātu vienu no svarīgākajām ikdienas pamatvajadzībām. Elektroenerģijas un gāzes tirgus ir nozīmīgs arī no Eiropas konkurētspējas viedokļa, jo enerģija ir svarīgs ražošanas faktors.

Turklāt efektīvs elektroenerģijas un gāzes tirgus, kurā valda konkurence, ir priekšnosacījums cīņai ar klimata pārmaiņām. Tikai tad, ja pastāv funkcionējošs tirgus, ir iespējams izveidot reāli funkcionējošu emisiju kvotu tirdzniecības sistēmu un atjaunojamās enerģijas nozari, lai būtu iespējams sasniegt Eiropadomes izvirzīto tālejošo mērķi — līdz 2020. gadam panākt, lai 20 % no ES enerģijas tiktu iegūtas no atjaunojamiem enerģijas avotiem.

Visbeidzot, konkurējošam ES mēroga elektroenerģijas un gāzes tirgum ir izšķirīga nozīme, lai garantētu Eiropas energoapgādes drošību, jo tikai Eiropas mēroga konkurējošs tirgus dod pareizos investīciju signālus, spēj piedāvāt taisnīgu piekļuvi tīklam visiem potenciālajiem investoriem un rada reālus un iedarbīgus stimulus gan tīklu operatoriem, gan enerģijas ražotājiem investēt daudzus miljardus euro, kas nākamajās divās desmitgadēs ES būs ļoti vajadzīgi.

Elektroenerģijas un gāzes tirgus liberalizācijas process aizsākās aptuveni pirms 10 gadiem. Šo 10 gadu laikā Eiropas iedzīvotāji baudījuši priekšrocības, ko sniedz plašākas izvēles iespējas, spēcīgāka konkurence, labāka apkalpošana un lielāka drošība. Tomēr Komisijas un Eiropas energoregulatoru sagatavotais novērtējums liecina, ka tāda tirgus izveide, kurā valda patiesa konkurence, vēl ne tuvo nav galā. Praksē pārlietu daudziem ES iedzīvotājiem un uzņēmumiem trūkst reālu iespēju izvēlēties piegādātāju. Tirgus sadrumstalotība pēc valstu principa, ļoti izteikta vertikālā integrācija un liela tirgus koncentrācija ir galvenie cēloņi tam, ka vēl nav izveidots patiens iekšējais tirgus.

Kopš 2003. gada jūlija, kad spēkā stājās pašreizējās elektroenerģijas un gāzes direktīvas, Komisija pastāvīgi uzraudzījusi to īstenošanu un ietekmi uz tirgu un regulāri sazinājusies ar visām ieinteresētajām pusēm. Konkrētāk, Komisija ik gadus publicējusi salīdzinošā novērtējuma ziņojumu par iekšējā elektroenerģijas un gāzes tirgus izveidi. Komisijas vadībā noris darbs Elektroenerģijas regulēšanas forumā Florencē un Gāzes regulēšanas forumā Madridē, kur regulāri kopā sanāk ministriju, valsts pārvaldes iestāžu, Komisijas, pārvades sistēmu operatoru, piegādātāju, tirgotāju, patērētāju, arodbiedrību, tīkla lietotāju un enerģijas biržu pārstāvji.

2005. gada nogalē Hemptonkortā sanākusī Eiropadome aicināja izveidot īstu Eiropas enerģētikas politiku. Atbildot uz šo aicinājumu, Komisija 2006. gada 8. martā laida klajā zaļo grāmatu par kopēju un saskaņotu Eiropas enerģētikas politiku. Sabiedriskajā apspriešanā tika saņemtas 1680 atbildes. Jau 2005. gadā Komisija sāka aptauju par konkurenci gāzes un elektroenerģijas tirgos. Šī aptauja bija atbilde uz patērētāju un nozares jauno dalībnieku bažām par gāzes un elektroenerģijas vairumtirdzniecības tirgu attīstību un patērētāju ierobežoto izvēli. Komisija pieņēma aptaujas gala ziņojumu un plašu pasākumu kopumu un 2007. gada 10. janvārī iesniedza priekšlikumu par jaunu Eiropas enerģētikas politiku.

Komisijas 2007. gada 10. janvāra paziņojumā „Energētikas politika Eiropai”¹ uzvērts, cik svarīgi ir pabeigt elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējā tirgus izveidi. Priekšlikumam tika pievienots plašs ziņojums par iekšējo tirgu, galīgie rezultāti aptaujai par konkurenci nozarē un padziļināts pārskats par stāvokli valstu elektroenerģijas un gāzes tirgos. Līdztekus Komisija sagatavoja ietekmes novērtējumu, lai izvērtētu, kādas alternatīvas var izmantot saistībā ar iekšējā gāzes un elektroenerģijas tirgus pabeigšanu. Ietekmes novērtējumā bija ietverti arī rezultāti apspriedēm ar ieinteresētajām pusēm. Organizācijas no 19 valstīm iesniedza pavisam 339 aizpildītas aptaujas anketas. Vēl tika saņemtas 73 aizpildītas anketas no organizācijām, kas nav saistītas ar kādu konkrētu valsti. Konsultācijas notika ar vēl 56 ieinteresētajām pusēm, galvenokārt uzņēmumiem, kurus varētu ietekmēt aktīvu nošķiršana vai stingrākas pārredzamības prasības.

2007. gada pavasara Eiropadome aicināja Komisiju sagatavot priekšlikumus par turpmākiem pasākumiem, piemēram:

- piegādes un ražošanas darbību faktiska nošķiršana no tīkla ekspluatācijas;
- valsts energoregulatoru neatkarības stiprināšana un pilnvaru pamatīgāka saskaņošana;
- valstu regulatoru neatkarīga sadarbības mehānisma izveide;
- mehānisma izveide pārvades sistēmu operatoriem tīklu darbības un energosistēmu drošības, pārrobežu tirdzniecības un tīklu ekspluatācijas uzlabošanai, un
- lielāka enerģijas tirgus operāciju pārredzamība.

Eiropadome tāpat uzsvēra, ka jāstiprina piegādes drošība dalībvalstu solidaritātes garā.

Eiropas Parlamenta 2007. gada 10. jūlijā pieņemtajā rezolūcijā par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām pausts nelokāms politiskais atbalsts kopējai enerģētikas politikai un minēts, ka īpašumtiesību nošķiršana pārvades līmenī uzskatāma par visefektīvāko līdzekli, lai nediskriminējoši veicinātu investīcijas infrastruktūrā, taisnīgu piekļuvi tīklam jauniem dalībniekiem un pārredzamību tirgū. Tomēr Parlaments uzsvēra, ka vajadzīgi arī citi pasākumi un ka pastāv atšķirības starp elektroenerģijas un gāzes tirgiem, tāpēc var rasties vajadzība pēc dažādiem īstenošanas nosacījumiem. Eiropas Parlaments tāpat aicināja veicināt sadarbību starp valstu regulatoriem ES līmenī ar ES struktūras starpniecību, kas būtu veids, kā sekmēt vienotāku Eiropas pieeju pārrobežu jautājumu regulējumam.

Eiropas Enerģijas regulatoru padome (*CEER*) atzinīgi novērtēja Komisijas 10. janvāra paziņojumu un pauda nelokāmu atbalstu aicinājumam sagatavot jaunus ES tiesību aktus, lai vienotā energotirgus projektu ievirzītu pareizajās sliedēs. 2007. gada 6. jūnijā Eiropas enerģijas regulatori publicēja sešus dokumentus, kuros izklāstīta to nostāja par galvenajiem jautājumiem jaunajos enerģētikas tiesību aktos. Regulatori jo īpaši pauda atbalstu Komisijas priekšlikumiem par to, ka jāstiprina neatkarīga regulatoru pārraudzība valstu un ES līmenī un ka jāpanāk pārvades tīklu faktiska nošķiršana. Regulatori nepārprotami ieteica, ka īpašumtiesību nošķiršana pārvades līmenī varētu būt jaunajos ES tiesību aktos paredzētais modelis un tā būtu jāattiecina tiklab uz elektroenerģiju, kā uz gāzi.

---

¹ COM(2007) 1.

Šie aspekti pilnībā ņemti vērā, izstrādājot šos priekšlikumus, kuru kopsavilkums izklāstīts turpmāk.

1. PIEGĀDES UN RAŽOŠANAS DARBĪBU FAKTISKA NOŠĶIRŠANA NO TĪKLA EKSPLUATĀCIJAS

1.1. Esošie noteikumi par nošķiršanu nav pietiekami, lai nodrošinātu pareizu tirgus darbību

Pašreizējos tiesību aktos noteikts, ka tīkla ekspluatācijai jābūt juridiski un funkcionāli nošķirtai no piegādes un ražošanas darbībām. Dalībvalstis ir izpildījušas šo prasību, ieviešot dažādas organizatoriskas struktūras. Vairākas dalībvalstis ir izveidojušas pilnīgi atsevišķu uzņēmumu tīkla ekspluatācijai, savukārt citas ir radījušas atsevišķu juridisku vienību integrētā uzņēmumā. Prasība pēc juridiskas un funkcionālas nošķiršanas ir pozitīvi ietekmējusi konkurējošu elektroenerģijas un gāzes tirgu izveidi vairākās dalībvalstīs.

Tomēr pieredze liecina, ka tad, ja pārvades sistēmas operators ir atsevišķa juridiska vienība integrētā uzņēmumā, rodas trīs veidu problēmas.

Pirmkārt, pārvades sistēmas operators var nodrošināt labāku attieksmi pret uzņēmumiem, kas ar to saistīti, nekā pret konkurējošām trešām pusēm. Faktiski integrētie uzņēmumi var izmantot tīkla aktīvus, lai apgrūtinātu konkurentu ienākšanu tirgū. Galvenais iemesls ir tāds, ka juridiskā un funkcionālā nošķiršana neatrisina fundamentālo interešu konfliktu integrētajos uzņēmumos, kad piegādes un ražošanas interesēs cenšas maksimāli palielināt pārdošanu un tirgus daļu, bet tīkla operators ir spiests piedāvāt piekļuvi konkurentiem bez jebkādas diskriminācijas. Šo neizbēgamo interešu konfliktu ir gandrīz neiespējami ierobežot ar regulatīviem līdzekļiem, jo pārvades sistēmas operatora neatkarību integrētā uzņēmumā nav iespējams pārraudzīt, nepiemērojot pārliecīgi apgrūtināšu un traucējošu regulējumu.

Otrkārt, saskaņā ar pašreizējiem nošķiršanas noteikumiem nav iespējams garantēt piekļuvi informācijai bez jebkādas diskriminācijas, jo faktiski nav iespējams novērst to, ka pārvades sistēmu operatori var nodot ar tirgu saistītu konfidenciālu informāciju integrētā uzņēmuma ražošanas vai piegādes daļai.

Treškārt, integrētā uzņēmumā ir izkropļoti stimuli investīcijām. Vertikāli integrētiem tīkla operatoriem nav stimula izveidot tīklu kopējās tirgus interesēs un tādējādi sekmēt jaunu dalībnieku ienākšanu tirgū ražošanas vai piegādes līmenī; gluži otrādi, to interesēs būtībā ir ierobežot jaunas investīcijas, ja tās nāk par labu konkurentiem un liek vēsturiskā operatora pašmāju tirgū veidoties konkurencei. Tā vietā vertikāli integrētu uzņēmumu lēmumi par investīcijām bieži ir pielāgoti saistīto piegādes struktūru vajadzībām. Šādi uzņēmumi, šķiet, īpaši nevēlas palielināt starpsavienojumu vai gāzes importa jaudu, lai palielinātu konkurenci vēsturiskā operatora pašmāju tirgū, un tas nāk par sliktu iekšējam tirgum.

Īsi sakot, vertikāli integrētam uzņēmumam ir iekšējs stimuls nepietiekami investēt jaunus tīklos (aiz bailēm, ka šādas investīcijas palīdzēs pašmāju tirgū plaukt konkurentiem) un (ja vien iespējams) piešķirt priekšrocības paša pārdošanas uzņēmumiem, kad runa ir par piekļuvi tīklam. Tas apdraud ES konkurētspēju un piegādes drošību, kā arī rada šķēršļus klimatu pārmaiņu un vides jomā izvirzīto mērķu sasniegšanai.

Dati par investīcijām pēdējos gados liecina, ka salīdzinājumā ar pilnībā nošķirti uzņēmumiem vertikāli integrēti uzņēmumi, piemēram, daudz mazāk līdzekļu no tiem, kas saņēmti kā pārrobežu sastrēguma maksa, ir investējuši jaunos starpsavienojumos. Faktiska nošķiršana likvidē tādus izkropļotus investīciju stimulus, kas tipiski piemīt vertikāli integrētiem pārvades sistēmu operatoriem. Tādējādi tiek veicināta piegādes drošība. Komisija ir novērojusi, ka pārvades sistēmu operatoru faktiska nošķiršana rosina PSO investēt vairāk. Attiecīgās dalībvalstis pēc tam ir piesaistījušas jaunus investorus infrastruktūras objektiem, un šie investori, piemēram, būvē sašķidrinātas dabasgāzes (SDG) terminālus.

Turklāt par īpašumtiesību nošķiršanas priekšrocībām liecina arī elektroenerģijas cena dažādos tirgos pēdējos gados — pēdējos 10 gados vertikāli integrēti uzņēmumi ir cenas palielinājuši vairāk un uzturējuši augstākas nekā pilnībā nošķirtie uzņēmumi.

1.2. Nepārprotami vajadzīga pārvades sistēmu operatoru efektīvāka nošķiršana

Konkrētajā priekšlikumā šajā sakarā nepārprotami minēts, ka Komisija joprojām dod priekšroku īpašumtiesību nošķiršanai. Praksē tas nozīmē, ka dalībvalstīm jānodrošina, ka viena un tā pati persona vai personas nevar kontrolēt piegādes uzņēmumu, ja tā vienlaikus ir ieinteresēta pārvades sistēmas operatora vai pārvades sistēmas darbībā vai arī izmanto kādas tiesības saistībā ar tiem. Šo noteikumu piemēro arī pretēji — t. i., kontrole pār pārvades sistēmas operatoru izslēdz iespēju būt ieinteresētam piegādes uzņēmuma darbībā vai izmantot kādas tiesības saistībā ar to.

Izvēloties šo alternatīvu, ir iespējama situācija, kad vienai un tai pašai personai, piemēram, pensiju fondam, pieder mazākuma akcijas gan pārvades sistēmas operatora uzņēmumā, gan piegādes uzņēmumā. Tomēr šādam mazākuma akcionāram nedrīkst būt veto tiesības abos uzņēmumos, un tas arī nedrīkst iecelt to valdes locekļus, un tāpat neviena persona nedrīkst būt abu uzņēmumu valdes loceklis. Šī alternatīva, kas paredz nepārprotamu īpašumtiesību nošķiršanu starp pārvades sistēmu operatoriem un piegādes uzņēmumiem, ir vislietderīgākais un stabilākais veids, kā panākt pārvades tīkla faktisku nošķiršanu un tādējādi atrisināt neizbēgamo interešu konfliktu.

Lai īstenotu šo variantu, dalībvalstis var izvēlēties turpmāk aprakstīto scenāriju, kas var palīdzēt pilnībā ievērot vertikāli integrētu uzņēmumu akcionāru intereses. Vertikāli integrēta uzņēmuma akcijas var sadalīt šādi — tā uzņēmuma īpašumdaļas, kuram pieder pārvades sistēma, un piegādes uzņēmuma īpašumdaļas. Tad šīs akcijas var nodot iepriekš vertikāli integrētā uzņēmuma akcionāriem.

Lai gan Komisija uzskata, ka īpašumtiesību nošķiršana ir ieteicamākais variants, tomēr tā piedāvā alternatīvu tām dalībvalstīm, kas izvēlējušās citu ceļu. Tomēr, izvēloties šo alternatīvo variantu, tādā pašā mērā jānodrošina attiecīgā tīkla rīcības brīvība un vienlīdz lieli stimuli tīklam investēt jaunā infrastruktūrā, kas var nākt par labu konkurentiem. Šis variants ir atkāpe no īpašumtiesību nošķiršanas standarta pieejas un ir pazīstams ar nosaukumu „neatkarīgs sistēmas operators”. Šis variants ļauj vertikāli integrētiem uzņēmumiem saglabāt īpašumtiesības uz to tīkla aktīviem, tomēr paredz, ka ar paša pārvades tīkla ekspluatāciju nodarbojas neatkarīgs sistēmas operators — no vertikāli integrētā uzņēmuma pilnībā nošķirts uzņēmējs vai organizācija—, kas veic visas tīkla operatora funkcijas. Turklāt, lai nodrošinātu, ka operators pats un tā darbība ir pilnīgi neatkarīga no vertikāli integrētā uzņēmuma, jāievieš regulējums un pastāvīga regulatīvā uzraudzība.

Atsevišķos gadījumos vertikāli integrētie uzņēmumi var būt spiesti atbrīvoties no dažiem saviem aktīviem, jo īpaši no pārvades tīkliem, vai nodot šo aktīvu ekspluatāciju kādai trešai personai, lai izpildītu ierosinātās prasības par faktisku nošķiršanu. Tomēr šķiet, ka ierosinātajiem variantiem nav citas alternatīvas, ja vēlamies nodrošināt PSO pilnīgu neatkarību.

Abus variantus elektroenerģijas un gāzes nozarēm piemēro vienādi. Lai gan Komisija atzīst, ka pašlaik pilnīga īpašumtiesību nošķiršana vairāk sekmējusies ES elektroenerģijas nozarē, tā nav radusi nevienu pārliecinošu argumentu tam, lai abām nozarēm tiktu piemērots atšķirīgs režīms. Konkrētāk, fundamentālais interešu konflikts starp piegādes un ražošanas darbībām, no vienas puses, un tīkla ekspluatāciju un attīstību, no otras puses, vienādi skar abas nozares. Turklāt būtisks faktors, slēdzot ilgtermiņa piegādes līgumus ar gāzes ražotājiem, kas darbojas iepriekšējā posma tirgū, nav vis tīkla īpašumtiesības, bet gan spēcīga klientu bāze. ES neapšaubāmi arī turpmāk būs ļoti pievilcīgs gāzes piegādes tirgus neatkarīgi no tā, kāda īpašumtiesību struktūra ir iepircējuzņēmumiem, kuri pēc faktiskas nošķiršanas spēš konkurēt gāzes nozarē ar vienādiem nosacījumiem. Tomēr Komisija atzīst, ka pretstatā elektroenerģijas pārvadei gāzes transportēšana nozīmē gāzes molekulu fizisku pārvietošanu pa cauruļvadiem. Tādējādi PSO ir lielāka kontrole pār plūsmas virziena un jaudas izmantošanas noteikšanu sistēmā. Tas nozīmē, ka gāzes tīklu faktiska nošķiršana ir vismaz tikpat svarīga kā elektroenerģijas tīklu nošķiršana.

Tomēr, lai veicinātu piegādes un ražošanas uzņēmumu investīcijas jaunā enerģētikas infrastruktūrā, šajā priekšlikumā ietverta iespēja piešķirt pagaidu atbrīvojumu no īpašumtiesību nošķiršanas noteikumiem jaunas infrastruktūras veidošanai. Šo atbrīvojumu piemēro katrā gadījumā atsevišķi, ņemot vērā jauno investīciju ekonomisko pamatojumu, iekšējā tirgus mērķus un piegādes drošības mērķi.

Ievērojot EK līguma 295. pantu, šis priekšlikums vienādi attiecas tiklab uz publiskiem kā privātiem uzņēmumiem. Tas nozīmē, ka neatkarīgi no tā, vai uzņēmums ir publisks vai privāts, neviena persona vai personu grupa atsevišķi vai kopā nedrīkst ietekmēt ne pārvades sistēmu operatoru, ne piegādes vai ražošanas uzņēmumu valdes sastāvu, balsošanu vai lēmumu pieņemšanu. Tas nodrošina, ka gadījumā, ja piegādes vai ražošanas darbības ir publiskā īpašumā, joprojām tiek garantēta publiskā īpašumā esoša pārvades sistēmas operatora neatkarība; tomēr šajos priekšlikumos nav paredzēts, ka valsts uzņēmumiem būtu jāpārdod tīkls privātam uzņēmumam. Piemēram, lai izpildītu šo prasību, ikviens publisks subjekts vai valsts var nodot tiesības (kas piešķir „ietekmi”) kādai citai publiskai vai privātai juridiskai personai. Visos šajos nošķiršanas gadījumos no svara ir tas, ka attiecīgajai dalībvalstij ir jāpierāda, ka praksē rezultāti ir tiešām iedarbīgi un ka uzņēmumi darbojas pilnīgi neatkarīgi cits no cita, tādējādi nodrošinot vienlīdzīgus spēles noteikumus visā ES.

Visbeidzot, tajās dalībvalstīs, kur nav gāzes vai elektroenerģijas pārvades tīklu (un ir tikai sadales tīkls), noteikumus par pārvades tīklu īpašumtiesību nošķiršanu nepiemēro.

1.3. Ar trešām valstīm saistītie aspekti

Iesniegtais priekšlikums liek veikt pārvades sistēmu operatoru un piegādes un ražošanas darbību faktisku nošķiršanu ne tikai valsts līmenī, bet visā ES. Tas nozīmē, ka neviena piegādes vai ražošanas uzņēmuma, kas darbojas jebkur ES, īpašumā vai pārvaldībā nedrīkst būt neviena pārvades sistēma kādā ES dalībvalstī. Šī prasība vienlīdz attiecas uz ES un trešo valstu uzņēmumiem.

Priekšlikumu paketē iekļauti drošības pasākumi, lai garantētu, ka, ja trešo valstu uzņēmumi vēlas iegūt būtisku līdzdalību vai pat kontroli kādā ES tīklā, tam būs pierādāmi un nepārprotami jāievēro tādi paši nošķiršanas noteikumi kā ES uzņēmumiem. Ja pircējs nevar pierādīt savu tiešo vai netiešo neatkarību no piegādes un ražošanas darbībām, Komisijai ir tiesības iejaukties.

Turklāt tirgu un tīklu teicama darbība ir izšķirīga, lai nodrošinātu ekonomikas konkurētspēju un iedzīvotāju labklājību. Šā priekšlikuma mērķis ir veicināt konkurenci Eiropas enerģijas tirgos un sekmēt šo tirgu pareizu darbību. Tāpēc (neskarot Kopienas starptautiskās saistības) katrā ziņā jānodrošina, ka visi operatori, kas darbojas Eiropas enerģijas tirgos, ievēro tirgus investora principus un rīkojas saskaņā ar tiem. Tāpēc Komisija ierosina paredzēt prasību, ka trešo valstu privātpersonas un valstis nevar iegūt kontroli pār Kopienas pārvades sistēmu vai pārvades sistēmas operatoru, izņemot gadījumus, kad tas ir atļauts nolīgumā starp ES un trešo valsti. Mērķis nav diskriminēt uzņēmumus no trešām valstīm, bet gan garantēt, ka tie gan pēc formas, gan satura ievēro tos pašus noteikumus, ko piemēro ES uzņēmumiem. Visbeidzot, Komisija sagatavos drīzu un padziļinātu pārskatu par ES ārējo enerģētikas politiku plašākā skatījumā, un par rezultātiem informēs sabiedrību.

Nobeidzot apskatu par svarīgo nošķiršanas jautājumu, jāteic, ka iesniegtie priekšlikumi par faktisko nošķiršanu ir nepieciešams un izšķirīgs solis, lai panāktu tirgus integrāciju ES mērogā. Visbeidzot, tie var veicināt pārnacionālu pārvades sistēmu operatoru izveidi, jo operatoru vidū vairs nevaldīs neuzticība. Tomēr tajā pašā laikā, ja pārnacionāli pārvades operatori tiktu izveidoti, nenodrošinot to pilnīgu neatkarību, konkurence starp saistītajiem piegādes un ražošanas uzņēmumiem varētu mazināties, jo būtu iespējamās slepenas norunas. Ja nepastāvēs faktiska nošķiršana, šāda sadarbība varētu apdraudēt konkurenci. Šajos priekšlikumos tāpat ietverti vairāki papildu pasākumi, lai veicinātu ES tirgus integrāciju, jo īpaši saistībā ar pārvades sistēmu operatoru labāku sadarbību.

2. VALSTU REGULATORU PILNVARU UN NEATKARĪBAS STIPRINĀŠANA

2.1. Spēcīgi valstu regulatori pārraudzīs elektroenerģijas un gāzes tirgu darbību

Pašreizējās elektroenerģijas un gāzes direktīvās paredzēts, ka dalībvalstīm ir jāizveido pārvaldes iestādes. Vairākās dalībvalstīs šādas pārvaldes iestādes ir jau darbā pieredzējušas struktūras ar ievērojamām pilnvarām un resursiem, kas tām ļauj veikt pienācīgu tirgus regulēšanu. Citās dalībvalstīs tās ir izveidotas tikai nesen, un to pilnvaras ir mazākas vai sadrumstalotas starp dažādām iestādēm. Komisijas veiktie visaptverošie pārskati par valstīm atklāj šo neviendabīgo situāciju un daudzos gadījumos šo iestāžu vājumu.

Pieredze, kas gan gūta dalībvalstīs, kurās tirgi ir atvērti vairākus gadus, gan citās sabiedrisko pakalpojumu nozarēs, kurās valda konkurence, skaidri liecina, ka pareizai tirgus darbībai ir nepieciešami spēcīgi regulatori, sevišķi attiecībā uz tīklu infrastruktūras izmantošanu.

Šo iemeslu dēļ šā priekšlikuma mērķis ir stiprināt pārvaldes iestāžu pilnvaras. Pirmkārt, tām uzticēs skaidru uzdevumu sadarboties Eiropas līmenī ciešā sadarbībā ar Energoregulatoru sadarbības aģentūru un Komisiju, lai Eiropas Savienībā nodrošinātu konkurējošu, drošu un no vides viedokļa ilgtspējīgu elektroenerģijas un gāzes iekšējo tirgu, kā arī faktisku tirgu atvēršanu visiem patērētājiem un piegādātājiem.

Otrkārt, tiek ierosināts stiprināt to tirgus regulēšanas pilnvaras, sevišķi šādās jomās:

- pārraudzība pār to, kā pārvades un sadales sistēmu operatori ievēro noteikumus par trešo personu piekļuvi, nošķiršanas saistības, noteikumus par balansēšanas mehānismiem un sastrēgumu un starpsavienojumu pārvaldību;
- pārvades sistēmu operatoru investīciju plānu pārskatīšana un ikgadēja novērtējuma ziņojuma sagatavošana par to, kādā mērā pārvades sistēmu operatoru investīciju plāni atbilst Eiropas mēroga 10 gadu tīklu attīstības plānam; tīklu drošības un uzticamības pārraudzība un tīklu drošības un uzticamības noteikumu pārskatīšana;
- pārredzamības pienākumu pārraudzība;
- tirgus atvērtības un konkurences pārraudzība un faktiskas konkurences veicināšana sadarbībā ar konkurences iestādēm; un
- patērētāju aizsardzības pasākumu efektivitātes nodrošināšana.

Elektroenerģija un gāze būtiski atšķiras no citām precēm, jo tie ir tīkla produkti, kurus ir neiespējami vai ļoti dārgi uzglabāt. Tās viegli ietekmē tirgus ļaunprātīga izmantošana, tāpēc jāpalielina regulatoru pārraudzība pār uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas un gāzes tirgū. Tāpēc regulatoriem jāsaņem informācija par uzņēmumu lēmumiem saistībā ar to darbību. Tiek ierosināts paredzēt, ka uzņēmumiem dati par to operatīvajiem lēmumiem jāglabā piecus gadus, šiem datiem jābūt valsts pārvaldes iestāžu, konkurences iestāžu un Komisijas rīcībā, lai šīs iestādes varētu reāli pārbaudīt pieņēmumus par tirgus ļaunprātīgu izmantošanu. Tas ierobežos tirgus ļaunprātīgu izmantošanu, vairo uzticību tirgum un tādējādi sekmēs darījumus un konkurenci.

Dažiem tirgus dalībniekiem (piemēram, bankām) jau ir noteikti šādi pienākumi saskaņā ar Finanšu instrumentu tirgu direktīvu, un tiem nevajadzētu uzlikt divkāršas saistības. Lietvedības prasības nedrīkst ierobežot un būt pretrunā pašreizējiem Kopienas tiesību aktiem, kas regulē finanšu tirgus. Energoregulatoriem un finanšu tirgus regulatoriem jāsadarbojas, lai savstarpēji palīdzētu labāk pārraudzīt attiecīgos tirgus. Pirms tiek pieņemtas lietvedības pamatnostādnes, Energoregulatoru sadarbības aģentūrai un Eiropas vērtspapīru regulatoru komitejai (*CESR*) jāsadarbojas un jākonsultē Komisija par pamatnostādņu saturu.

Lai pārvaldes iestādes varētu veikt savus pienākumus, tām tiks dotas pilnvaras izmeklēt, pieprasīt visu nepieciešamo informāciju un uzlikt atturošas sankcijas. Regulēšanas funkciju veikšanā tās lūgs pilnībā ievērot energoefektivitātes mērķi.

2.2. Acīmredzama regulatoru neatkarība rada uzticību tirgū

Pārvaldes iestāžu (regulatoru) neatkarība ir viens no svarīgajiem labas pārvaldības principiem un viens no galvenajiem priekšnosacījumiem, lai veidotos uzticība tirgum. Esošajos tiesību aktos noteikts, ka pārvaldes iestādēm jābūt pilnīgi neatkarīgām no gāzes un elektroenerģijas nozares interesēm. Tomēr tajos nav noteikts, kā neatkarību var uzskatāmi nodrošināt, un tajos netiek garantēta neatkarība no īstermiņa politiskajām interesēm.

Kā uzsvēra Eiropas Parlaments un arī 2007. gada pavasara Eiropadome savos secinājumos, tieši tādēļ valstu energoregulatoru neatkarības stiprināšana izvirzīta par prioritāti.

Tiek ierosināts, ka pārvaldes iestādei jābūt juridiski nošķirtai un funkcionāli neatkarīgai no jebkādām publiskām vai privātām struktūrām un ka tās darbiniekiem un visiem lēmējstruktūras locekļiem jādarbojas neatkarīgi no jebkādām tirgus interesēm, un ka tie nedrīkst prasīt un saņemt norādījumus no kādas valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām. Šādā nolūkā tiek ierosināts, ka pārvaldes iestādēm jābūt juridiskām personām ar neatkarīgu budžetu, pietiekamiem cilvēkresursiem, finanšu līdzekļiem un neatkarīgu vadību.

3. NEATKARĪGS VALSTU REGULATORU SADARBĪBAS UN LĒMUMU PIENĒMŠANAS MEHĀNISMS — ENERGOREGULATORU SADARBĪBAS AĢENTŪRA

3.1. ERGEG pozitīvajai pieredzei jāpārtop par oficiālu sadarbības struktūru

Lai gan ir notikusi iekšējā enerģijas tirgus nozīmīga attīstība, vēl aizvien vērojams nepietiekams regulējums attiecībā uz pārrobežu jautājumiem. Lai risinātu šo jautājumu, pēc Komisijas iniciatīvas tika izveidoti pašregulācijas forumi, piemēram, Florences forums (elektroenerģija) un Madrides forums (gāze). Šajos forumos sadarbības stiprināšanas nolūkā kopā sanāk visas ieinteresētās puses.

Turklāt Komisija 2003. gadā izveidoja neatkarīgu padomdevēju grupu elektroenerģijas un gāzes jautājumos — Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupu (*ERGEG*) —, lai sekmētu konsultācijas, koordināciju un sadarbību starp dalībvalstu pārvaldes iestādēm un starp šīm iestādēm un Komisiju ar mērķi konsolidēt elektroenerģijas un gāzes iekšējo tirgu. *ERGEG* darbojas nacionālo pārvaldes iestāžu pārstāvji.

ERGEG pēdējos gados ir ļoti pozitīvi ietekmējusi elektroenerģijas un gāzes iekšējā tirgus veidošanu, izstrādājot nesaistošas pamatnostādnes un nosūtot Komisijai ieteikumus un atzinumus. Tomēr pašregulācijas forumu un *ERGEG* izveide nebija pietiekams stimuls kopēju standartu un pieeju izstrādei, kas vajadzīgas, lai par īstenību kļūtu pārrobežu tirdzniecība un sākumā reģionālie tirgi, bet vēlāk Eiropas enerģijas tirgus.

Laika gaitā enerģētikas nozare kļuvusi komplicētāka un sarežģītāka, un tajā sastopas atšķirīgas finanšu intereses. Pašreizējā pieeja, izmantojot *ERGEG*, ir visnotaļ nerezultatīva, jo praksē tā parasti nozīmē, ka 27 regulatoriem un vairāk nekā 30 pārvades sistēmu operatoriem jāpanāk vienošanās. Rezultātā ir sagatavoti vairāki nesaistoši kodeksi, veltīti pūliņi, lai vienotos par kopēju pieeju „pakāpeniskas konverģences” ceļā, tomēr nav pieņemti nekādi reāli lēmumi par sarežģītiem jautājumiem, par kuriem jāizlemj tagad.

Pašlaik tehniskie noteikumi, kas jāievēro elektroenerģijas uzņēmumiem (t.s. tīkla kodeksi) dažādās dalībvalstīs un pat vienā dalībvalstī krasi atšķiras. Ja vēlamies integrēt enerģijas tirgus ES, šie tehniskie noteikumi ir jātuvina un jāsaplūst.

Komisija ir izvērtējusi dažādus variantus, lai organizētu minēto uzdevumu izpildi, tostarp variantu, ka tā pati varētu veikt šos uzdevumus. Šādu aspektu saskaņošana un jaunas infrastruktūras veidošana parasti neietilpst Komisijas uzdevumu lokā. Īstenībā tā nekad nav veikusi šādu uzdevumu. Lai to paveiktu, ir vajadzīgas 27 valstu regulatīvo aģentūru (VRA) īpašās zināšanas un kopdarbs; tieši šīm aģentūrām ir jāvienojas par grozījumiem valstu tīkla kodeksos. Praksē tas nozīmē, ka visus vajadzīgos valstu regulatoru resursus var sakopot tikai viena struktūra, ko veido valstu regulatori, un tam ir izšķirīga nozīme, lai sekmētos šo jautājumu risināšana. Aģentūra ar tās regulatoru valdes starpniecību (valdi veido VRA) var paust aicinājumus šo VRA darbiniekiem. Komisijai turpretī nav tādu pilnvaru.

Komisija ir secinājusi, ka šos uzdevumus vislabāk varētu veikt atsevišķa, no Komisijas neatkarīga un ar to nesaistīta struktūra. Šo secinājumu apstiprinājusi gan Eiropadome 2007. gada pavasarī, gan Eiropas Parlaments savās jaunākajās rezolūcijās².

Tāpēc tika apsvērtā doma izveidot spēcīgāku valstu energoregulatoru tīklu, par paraugu ņemot konkurences iestāžu tīklu, kas izveidots saskaņā ar Padomes Regulu (EK) Nr. 1/2003. Tomēr šādā gadījumā Komisijai būtu jāpiešķir autonomas pilnvaras enerģētikas jomā (pašlaik Komisijai šādas pilnvaras ir tikai konkurences noteikumu jomā). Jebkurā gadījumā VRA pilnvarām jāklūst ietekmīgākām un saskaņotākām.

Varētu izmantot arī Eiropas centrālo banku sistēmai līdzīgu modeli, taču šajā gadījumā trūkst juridiska pamata Līgumā. Izvēloties šādu modeli, būtu jāgroza Līgums.

Tāpēc Komisija secināja, ka, ja jāveido neatkarīga struktūra, kas var iesniegt priekšlikumus Komisijai par pamatlēmumiem un pieņemt atsevišķus regulatīvus lēmumus, kuri ir saistoši trešām personām un attiecas uz specifiskiem tehniskiem jautājumiem, kas ir šo trešo personu ziņā, vienīgais risinājums ir izveidot aģentūru.

Ierosināts, ka galvenais aģentūras uzdevums būs Eiropas līmenī papildināt regulatīvās funkcijas, ko valsts līmenī veic valstu regulatori. Struktūra nodrošinās iespējas valstu regulatoriem sadarboties, no regulatīvā viedokļa pārraudzīt pārvades sistēmu operatoru darbību, kā arī pieņemt atsevišķus lēmumus par infrastruktūru, kas atrodas vairāku dalībvalstu teritorijā. Analīzē ievēroti principi, ko Komisija definējusi iestāžu nolīguma projektā par Eiropas regulatīvo aģentūru darbības pamatprincipiem³, jo īpaši attiecībā uz pilnvarām pieņemt atsevišķus lēmumus, kas ir juridiski saistoši trešām personām.

Šis priekšlikums balstīts arī uz „ERGEG+” variantu, kas minēts Komisijas 2007. gada 10. janvāra paziņojumā „Enerģētikas politika Eiropai”⁴.

3.2. Ierosinātās Energoregulatoru sadarbības aģentūras galvenie uzdevumi

Aģentūras uzdevums būs Eiropas līmenī papildināt regulatīvās funkcijas, ko valsts līmenī veic valsts pārvaldes iestādes. Aģentūra

- *darbosies kā valstu regulatoru sadarbības struktūra.* Tiek ierosināts pilnveidot pārrobežu situāciju risināšanu. Aģentūra paredzēs procedūras valstu regulatoru sadarbībai, jo īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu un kompetences sadali gadījumos, kad jautājums skar vairākas dalībvalstis. Tiks veicināta arī reģionālā sadarbība starp valstu regulatoriem;
- *veiks pārvades sistēmu operatoru sadarbības regulatīvu pārraudzību.* Aģentūras pienākums būs pārraudzīt un pārskatīt elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas

---

² Eiropadome savos secinājumos piekrīt, ka jāizveido neatkarīgs valstu regulatoru sadarbības un lēmumu pieņemšanas mehānisms saistībā ar nozīmīgiem pārrobežu jautājumiem; savukārt pieņemtajā *Vidal Quadras* ziņojumā sacīts, ka EP apsveic Komisijas priekšlikumu stiprināt valstu regulatoru sadarbību ES līmenī ar ES struktūras starpniecību, jo tas sekmētu vienotāku Eiropas pieeju pārrobežu jautājumu reglamentācijā; uzsver, ka Komisijai jāuzņemas galvenā loma, tajā pašā laikā neierobežojot regulatoru neatkarību; uzskata, ka regulatori var lemt par konkrēti definētiem tehniskiem un komerciāliem jautājumiem, izmantojot pieejamo informāciju un (vajadzības gadījumā) ņemot vērā PSO un citu ieinteresēto pušu nostāju, turklāt regulatoru lēmumiem jābūt juridiski saistošiem.

³ COM(2005) 59.

⁴ OV C [...], [...], [...]. lpp.

tīkla un gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla darbību. Tā jo īpaši iesaistīsies prioritāšu noteikšanā tīklu darba programmās, to 10 gadu investīciju plāna pārskatīšanā un tehnisko un tirdzniecības kodeksu izstrādē. Investīciju plāna pārskatīšana nekādi neskar pārvades sistēmu operatoru atbildību par tehniskām kļūmēm, kā noteikts valsts tiesību aktos. Attiecībā uz šiem tehniskajiem un tirgu kodeksiem Aģentūrai būs pilnvaras prasīt pārvades sistēmu operatoriem grozīt izstrādātos projektus vai detalizētāk pievērsties konkrētiem jautājumiem. Tā arī varēs ieteikt Komisijai padarīt šos kodeksus juridiski saistošus, ja izrādīsies nepietiekami, ka pārvades sistēmu operatori tos īsteno brīvprātīgi, vai ja brīvprātīga īstenošana atsevišķos gadījumos izrādīsies nepiemērota. Aģentūra var ieteikt Komisijai grozīt pārvades sistēmu operatoru izstrādāto projektu vai ieteikt papildu noteikumus. Praksē šis mehānisms izpaudīsies kā konstruktīvs un pastāvīgs dialogs starp Aģentūru, pārvades sistēmu operatoriem un Komisiju. Aģentūras iesaistīšanās palīdzēs nodrošināt pārvades sistēmu operatoru sadarbības efektivitāti un pārredzamību iekšējā tirgus labā;

- *pieņems atsevišķus lēmumus.* Lai varētu risināt specifiskus pārrobežu jautājumus, ieteikts Aģentūru pilnvarot pieņemt lēmumus par atbrīvojuma⁵ pieprasījumiem attiecībā uz Eiropas mēroga infrastruktūras aktīviem un pieņemt lēmumus par regulējumu, kas piemērojams infrastruktūrai vairāku dalībvalstu teritorijā. Turklāt aģentūra varētu pieņemt īpašus lēmumus par konkrētiem tehniskiem jautājumiem, ja tie ir aģentūras pārziņā saskaņā ar konkrētām pamatnostādņēm, kas pieņemtas atbilstīgi gāzes un elektroenerģijas direktīvām, ievērojot komitoloģijas procedūru;
- *sniegs vispārīgas konsultācijas.* Kopumā Aģentūra būs Komisijas padomdevēja tirgus regulēšanas jautājumos un varēs izdot nesaistošas pamatnostādnes, lai popularizētu labāko praksi starp valstu regulatoriem. Atsevišķos gadījumos tai būs pilnvaras pārskatīt tādus valsts pārvaldes iestādes pieņemtos lēmumus, kas tieši ietekmē iekšējo tirgu, ņemot vērā īstenošanas pasākumus, ko Komisija pieņēmusi, piemērojot Kopienas tiesību aktus gāzes un elektroenerģijas nozarē, un sniegt atzinumu Komisijai.

Lai gan šai jaunajai aģentūrai nebūs pilnvaru pieņemt normatīvus lēmumus (piemēram, tā nevarēs oficiāli pieņemt obligāti ievērojamas pamatnostādnes), tai tomēr būs izšķirīga loma Eiropas gāzes un elektroenerģijas tirgus noteikumu izstrādē un īstenošanā.

3.3. Ierosinātās Energoregulatoru sadarbības aģentūras vadība

Energoregulatoru sadarbības aģentūras institucionālās struktūras un vadības principi balstīti uz Kopienas regulatīvo aģentūru standarta noteikumiem un praksi.

Tomēr jāņem vērā nepieciešamā regulatīvo funkciju neatkarība. Tādēļ tiek ierosināts papildus administratīvajai valdei, kas ir atbildīga par visiem administratīvajiem un budžeta jautājumiem, izveidot regulatoru valdi, kura ir atbildīga par visiem ar regulēšanu saistītajiem jautājumiem un lēmumiem. Aģentūras direktoru pēc apspriešanās ar regulatīvo valdi ieceļ administratīvā valde; direktoru izraugās no Komisijas pieņemta kandidātu saraksta. Direktors pārstāv Aģentūru un atbild par tās ikdienas darbu. Turklāt aģentūras struktūrā paredzēts izveidot apelācijas valdi, kuras kompetencē ir izskatīt apelācijas par aģentūras pieņemtajiem lēmumiem.

---

⁵ Kā noteikts Direktīvas 2003/55/EK 22. pantā un Regulas (EK) Nr. 1228/2003 7. pantā.

3.4. Finanšu aspekti

Ir ierosināts, ka aģentūrai, ņemot vērā tās uzdevumus, vajadzīgi 40–50 darbinieki. Šī aplēse ir balstīta uz plašu analīzi par vajadzīgo darbinieku skaitu valsts pārvaldes iestādēs un uz rūpīgu analīzi par to, kādi ir minimālie resursi, lai veiktu ierosinātos uzdevumus, jo īpaši ņemot vērā iespējas izmantot valstu pārvaldes iestāžu resursus, lai atvieglotu aģentūras darbu. Ierosinātais darbinieku skaits atbilst šo iestāžu vajadzībām⁶. Kā minēts iepriekš, ja aģentūras uzdevumus pildīt uzņemtos Komisija, vajadzētu daudz vairāk darbinieku.

Aģentūras kopējās ikgadējās izmaksas tiek lēstas 6–7 miljonu euro apmērā, no kuriem 5 miljonus euro veido personāla izmaksas (par pamatu ņemot Eiropas Komisijas personāla vidējās izmaksas, t.i., 0,117 miljonus euro gadā, ietverot izdevumus, kas saistīti ar ēkām, un saistītos administratīvos izdevumus), 1 miljonu euro — darbības izmaksas (sanāksmes un pētījumi, tulkošana, publikācijas un sabiedriskās attiecības), bet atlikumu — kapitālizdevumi (izdevumi, kas saistīti ar kustama īpašuma iegādi, un saistītie izdevumi) un komandējumu izdevumi.

Aģentūras ikgadējās izmaksas segs ar neatmaksājamu Kopienas piešķirumu. Aģentūrai būs arī nelieli ieņēmumi no trešo pušu maksām, ko iekasē, kad Aģentūra pieņem konkrētus lēmumus.

3.5. Komisijas loma

Principā ir paredzēti trīs dažādi drošības pasākumi, lai nostiprinātu Komisijas kā Līguma sarga pozīcijas.

Pirmkārt, ja Aģentūra pieņem lēmumu, šis lēmums ir saistošs tikai specifiskās tehniskās situācijās, kas nepārprotami paredzētas regulā un direktīvās vai atsevišķos gadījumos noteiktas saistošās pamatnostādņēs. Citos gadījumos Aģentūrai nav tiesību pieņemt politiskus lēmumus.

Otrkārt, ja PSO sadarbība vai VRA lēmumi apdraud reālu konkurenci un tirgus efektīvu darbību, Aģentūra nekavējoties informē Komisiju, kura pēc tam var pieņemt vajadzīgos pasākumus, lai risinātu šo problēmu. Komisija var rīkoties arī pēc savas iniciatīvas.

Treškārt, pamatlēmumus var pieņemt vienīgi Komisija. Šādos gadījumos Aģentūra tikai sagatavo materiālus un sniedz konsultācijas. Komisijas juridiskais dienests ir rūpīgi izskatījis dokumentu no šāda viedokļa, lai garantētu, ka Aģentūrai nav tiesības pieņemt diskrecionārus pamatlēmumus.

Turklāt tieši Komisija pieņems saistošās pamatnostādnes, kurās sīkāk noteikta Aģentūras loma.

---

⁶ Paskaidrojuma rakstam tiks pievienots organizācijas struktūras apraksts.

4. PĀRVADES SISTĒMU OPERATORU EFEKTĪVA SADARBĪBA

4.1. Elektroenerģijas un gāzes tirgu integrēšanai nepieciešama pārvades sistēmu operatoru cieša sadarbība

Lai notiktu tirgus integrācija, ir vajadzīga pārvades sistēmu operatoru (PSO) efektīva sadarbība un skaidrs un stabils tiesiskais regulējums, tostarp regulatīvā koordinācija. Tīklu piekļuves noteikumiem un ekspluatācijas noteikumiem jābūt saderīgiem, ir vajadzīga efektīva informācijas apmaiņa starp pārvades sistēmu operatoriem un starpsavienojuma iespēju palielināšanai vajadzīgo jauno investīciju augsta līmeņa koordinācija. Gāzes un elektroenerģijas pārvades sistēmu operatori brīvprātīgi sadarbojas esošajās struktūrās, piemēram, Eiropas Pārvades sistēmas operatoru (ETSO) struktūrā un Eiropas Gāzes pārvades asociācijā (GTE). Tie sadarbojas operatīvos jautājumos reģionālajā līmenī un piedalās tādu tehnisko struktūru darbā kā Elektroenerģijas pārvades koordinācijas apvienība (UCTE) un Eiropas Asociācija enerģijas apmaiņas pilnveidošanai (EASEE-Gas). Šīs daudzslāņainās sadarbības iniciatīvas ievērojami sekmējušas iekšējā tirgus izveidi un uzlabojušas tīklu efektivitāti un drošību.

Tomēr ne visas problēmas var atrisināt brīvprātīga sadarbība — par to liecina tīkla avārijas un elektroapgādes pārtraukumi tīkla darbības nepietiekamas koordinācijas dēļ, trūkstošī posmi elektroenerģijas un gāzes tīklos un grūtības ierosināt un pieņemt kopējus tehniskos standartus. Tādēļ tiek ierosināts izvirzīt pārvades operatoriem uzdevumu stiprināt sadarbību daudzās nozīmīgās jomās, galveno uzmanību pievēršot šādiem svarīgiem jautājumiem.

- *Tirdzniecības un tehnisko kodeksu izveide.* Lai integrētu elektroenerģijas un gāzes tirgus, ir vajadzīgi saskanīgi tehniskie un tirdzniecības kodeksi. Patlaban šādi kodeksi pastāv katrā valstī atsevišķi vai arī ir pieņemti pēc tādu organizāciju kā UCTE vai EASEE-Gas ieteikumiem. Problēma ar pašreizējo situāciju ir trejāda: pirmkārt, spēkā esošie noteikumi neaptver visas jomas, kuras nepieciešamas saskaņot, lai integrēts tirgus varētu funkcionēt, otrkārt, valstu kodeksi bieži vien nav savstarpēji saderīgi, treškārt, tie bieži vien nav juridiski saistoši vai piemērojami. Kā šādu kodeksu piemēru varētu minēt UCTE rokasgrāmatu par elektropārvades tīklu drošību un drošumu un EASEE-Gas ieteikumus par gāzes kvalitāti.
- Priekšlikumā saglabāta iespēja pārvades sistēmu operatoriem sadarboties brīvprātīgi, jo tas ir lietderīgs paņēmieni, kā izstrādāt tehniskos un tirdzniecības kodeksus. Šie kodeksi bieži vien ir tehniski sarežģīti, un ir nepieciešama efektīva procedūra to grozīšanai vajadzības gadījumā. Priekšlikumā valsts pārvaldes iestādēm, aģentūrai un/vai Komisijai (atkarībā no attiecīgā priekšlikuma būtības) uzticēta stingra regulatīva pārraudzība pār šo noteikumu saturu un to, kā tie tiek ievēroti un piemēroti. Ja pārvades sistēmu operatori nespēj vienoties par vajadzīgajiem tehniskajiem un tirdzniecības kodeksiem vai tos neievēro, šādus noteikumus var ierosināt un pieņemt pēc Komisijas priekšlikuma saskaņā ar komitoloģijas procedūru.
- Šajā priekšlikumā noteiktas kopumā vienpadsmit galvenās sadarbības jomas. Pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla (skatīt 1.2. nodaļu) ikgadējā darba programmā, ko izstrādā, apspriežoties ar visām ieinteresētajām personām, un jaunās Energoregulatoru sadarbības aģentūras ikgadējā darba programmā (skatīt 3. nodaļu) būs norādītas prioritātes un konkrētāk noteikts, kādi tehniskie un tirdzniecības kodeksi ir vajadzīgi. Pārvades sistēmu operatoru sadarbībai jāaptver arī tehnisko un tirgus kodeksu īstenošanas pārraudzība.

- *Pētniecības un attīstības darbības kopējās interesēs.* PSO sadarbība ļaus izveidot pamatu, lai apzinātu, finansētu un vadītu pētniecības un inovāciju darbības, kas vajadzīgas, lai nodrošinātu Eiropas elektroenerģijas un gāzes tīklu intensīvu attīstību un pilnveidošanos, jo īpaši — veicinātu piegādes drošību un energoefektivitāti, kā arī zemu oglekļa emisiju tehnoloģiju izplatību.
- *Tīkla ekspluatācijas koordinēšana.* PSO sadarbība ietver tīklu kopīgu ekspluatāciju saskaņā ar pieņemtiem tirdzniecības un tehniskajiem kodeksiem. Tā attiecas arī uz apmaiņu ar informāciju par tīklu ekspluatāciju, saskaņotu informācijas publicēšanu par piekļuvi tīklam, piemēram, izmantojot kopēju informācijas platformu.
- *Investīciju plānošana.* Lai būtu pieejama pietiekama pārvades jauda pieprasījuma apmierināšanai un valstu tirgu integrēšanai, tīklu operatoriem sistēmu attīstība jāplāno saskaņoti un ilgām laikiem, lai varētu plānot investīcijas tīklos un pārraudzīt pārvades tīklu jaudas dinamiku. Paredzēts, ka elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls publiskos tīklu attīstības plānus, kuros ietvers integrēta tīkla modeļus, scenāriju prognozes un novērtējumu par integrētās sistēmas elastīgumu un izveides pabeigšanu. Šiem attīstības plāniem jābūt pietiekami tālejošiem (piemēram, vismaz 10 gadiem), lai varētu laikus pamanīt investīciju trūkumu, sevišķi attiecībā uz pārrobežu jaudu.

Saistībā ar pēdējiem diviem uzdevumiem tirgus integrācijā liela nozīme ir reģionālām iniciatīvām. Lai panāktu patiesu praktisku virzību uz priekšu, tīkla optimālu ekspluatāciju⁷ un adekvātu investīciju plānošanu un realizēšanu, pārvades sistēmu operatoru sadarbība Eiropas līmenī jāpapildina ar sadarbību reģionālajā līmenī. Regulējumam jābūt tādām, lai tiktu veicināta, koordinēta un pilnveidota reģionālo iniciatīvu īstenošana starp pārvades sistēmas operatoriem un pārvaldes iestādēm, kā tas notiek, piemēram, *EREG* reģionālajās iniciatīvās un Ziemeļrietumeiropas Piecpusējā forumā un kā to iesaka tādas lielākās ieinteresētās organizācijas kā *Eurelectric*.

4.2. Labāks sadarbības mehānisms

Ir svarīgi, lai pārvades sistēmu operatoru sadarbības struktūras Eiropas mērogā tiktu atzītas par tādām, kam ir pilnvaras veikt iepriekš minētos uzdevumus. Tādēļ Komisija šos uzdevumus oficiāli uzticēs (gāzes un elektroenerģijas) pārvades sistēmas operatoru Eiropas tīkliem.

Pārvades sistēmas operatori ir uzņēmumi, un to sadarbībai jābūt pārredzamai. Tie var izmantot tādas esošās struktūras kā *GTE* un *ETSO*. Tomēr pārvades sistēmas operatoriem uzticēti tādi pienākumi un uzdevumi, ka būs vajadzīga centralizēta un pastāvīga sadarbības struktūra gan organizatorisku apsvērumu dēļ, gan tādēļ, lai izstrādātu praktiskus rīkus tīklu plānošanai un ekspluatācijai.

Energoregulatoru sadarbības aģentūra pārraudzīs, kā pārvades sistēmas operatoru Eiropas tīkli veic tiem uzticētos uzdevumus.

Sākot strādāt pie konkrēta jautājuma, pārvades sistēmu operatoru standarta prakse būs darbā iesaistīt ieinteresētās personas (ražotāji, piegādātāji, patērētāji un sadales sistēmu operatori) un apspriesties ar tām. Tādējādi ar ieinteresētajām personām apspriedīs pārvades sistēmas

---

⁷ Piemēram, elektroenerģijas jomā ir skaidrs, ka tehniskie kodeksi dažos jautājumos jānosaka katram sinhronajam apgabalam.

operatoru sagatavotos tirdzniecības un tehnisko kodeksu projektus, un tās varēs izteikt apsvērumus par pārvades sistēmas operatoru ikgadējo darba programmu. Aģentūra uzraudzīs pienācīgu apspriešanās gaitu.

5. TIRGUS DARBĪBAS UZLABOŠANA

Šā priekšlikuma mērķis ir uzlabot tiesisko regulējumu, lai atvieglinātu trešo personu piekļuvi galvenajai infrastruktūrai, palielinātu pārredzamību tirgū, sekmētu tirgus integrāciju un uzlabotu piekļuvi mazumtirdzniecības patērētājiem.

5.1. Atbrīvojumu režīms

Pašreizējos tiesību aktos paredzēta iespēja uz iepriekš noteiktu laika posmu piešķirt atbrīvojumu, proti, nozīmīgiem jauniem infrastruktūras objektiem nepiemērot noteikumus par regulētu trešo personu piekļuvi. Izmantojot šo izdevību, tiek īstenoti vai jau ir pabeigti vairāki infrastruktūras objekti, tostarp gāzes un elektroenerģijas starpsavienojumi un SDG iekārtas. Tas palīdzējis pārvērst uz priekšu projektus, kas sekmēs piegādes drošību un konkurenci. Tomēr līdzšinējā pieredze liecina, ka projektu īstenotājiem, regulatoriem un Komisijai nāktu par labu atbrīvojumu pieprasīšanas un piešķiršanas procedūras optimizācija, kā arī dažu nosacījumu precizēšana. Tāpēc Komisija ierosina sagatavot pamatnostādnes, kas noderēs gan atbrīvojuma prasītājiem, gan regulatoriem atbrīvojuma nosacījumu piemērošanā. Lai nodrošinātu, ka infrastruktūras projekts, kam piešķirts atbrīvojums, tomēr tirgū tiek optimāli izmantots, tiek ierosināts attiecībā uz jaunu infrastruktūru paredzēt vispārīgās obligātās prasības jaudas piešķiršanai un noteikumus sastrēgumu pārvaldībai, kas līdz šim tikuši piemēroti katrā gadījumā atsevišķi.

5.2. Pārredzamība

Iekšējais elektroenerģijas un gāzes tirgus nav pietiekami likvīds un pārredzams, un tādējādi tiek traucēta efektīva resursu sadale, zaudējumu riska ierobežošana un jaunu dalībnieku ienākšana tirgū. Lai palielinātu uzticību tirgum, tā likviditāti un tirgus dalībnieku skaitu, tirgū jābūt pieejamai plašākai informācijai.

Pašreizējās pārredzamības prasības galvenokārt paredz, ka jāpublisko informācija par tīkla jaudu, lai tirgus dalībnieki varētu novērtēt, vai jauda ir pieejama un vai tirgū tiek piedāvāta visa pieejamā jauda. Tomēr tirgus dalībniekiem jābūt arī vienlīdzīgai piekļuvei informācijai, kas nosaka vairumcenu izmaiņas.

Šobrīd vēsturiskajiem operatoriem, kas ir atbildīgi par lielāko daļu gāzes un elektroenerģijas plūsmu un kam pieder lielākā daļa aktīvu tirgū, ir lielāka un labāka piekļuve informācijai nekā jaunpienācējiem. Elektroenerģijas nozarē pastāv regulējumam piesaistītas prasības — pamatnostādnes, kurās definētas prasības attiecībā uz pārredzamību elektroenerģijas ražošanā, bet gāzes nozarē šādu prasību šobrīd nav. Tādēļ tiek ierosināts pārredzamības prasības attiecināt arī uz gāzes krājumiem, prognozēm par pieprasījumu un piedāvājumu, tīkla balansēšanas izmaksām un tirdzniecību.

Valsts pārvaldes iestādēm jākontrolē un jāpārtrauga šo prasību pareiza un pilnīga piemērošana, tādēļ attiecīgi jāpalielina to pilnvaras.

Runājot par pārredzamību attiecībā uz atvasinātajiem un finanšu instrumentiem (par kuriem šie priekšlikumi neizvirza papildu prasības attiecīgajiem uzņēmumiem), Komisija līdz

2008. gada vidū šo jautājumu izpētīs sīkāk un izdarīs secinājumus. Komisija aicina Energoregulatoru sadarbības aģentūru un Eiropas vērtspapīru regulatoru komiteju piedalīties šā jautājuma izpētē un paust atzinumu par to, vai uz darījumiem ar gāzes un elektroenerģijas piegādes līgumiem un gāzes un elektroenerģijas atvasinājumiem instrumentiem būtu jāattiecinā pārrēķināšanas prasības pirmspārdošanas un pēcpārdošanas posmā.

5.3. Piekļuve uzglabāšanai

Direktīvā par gāzes iekšējo tirgu noteikts, ka gadījumos, kad uzglabāšanas iekārtas ir nepieciešams nosacījums, lai gāzi varētu piegādāt patērētājiem, uzglabāšanas sistēmas operatori jāpiešķir piekļuve trešām personām. Dalībvalstis var izvēlēties, kā nodrošināt piekļuvi šīm uzglabāšanas iekārtām — piemērojot regulatora izveidotus nosacījumus vai uzglabāšanas sistēmas operatoram uzliekot par pienākumu ar klientiem vienoties par piekļuves nosacījumiem. Direktīvā izklāstīti tikai prasību vispārīgie principi, un dalībvalstīm ir liela rīcības brīvība regulējuma noteikšanā. Madrides forumā ieinteresētās aprindas brīvprātīgi vienojās par Labas TPP prakses pamatnostādņēm uzglabāšanas sistēmu operatoriem (LPPUSO), kurās iestrādāti šie principi. Tomēr *ERGEG* secinājusi, ka kopumā šīs pamatnostādnes tiek ievērotas vāji.

Lai šīs pamatnostādnes tiktu reāli piemērotas, Komisija ierosina šādus četrus pasākumus:

- padarīt pamatnostādnes iestrādātos principus juridiski saistošus un sīki paredzēt pamatnostādņu īstenošanu saskaņā ar komitoloģijas procedūru;
- panākt to uzglabāšanas sistēmu operatoru juridisku un funkcionālu nošķiršanu, kuri ir daļa no piegādes uzņēmumiem;
- paplašināt valsts pārvaldes iestāžu pilnvaras, lai tās varētu pārraudzīt piekļuvi uzglabāšanas iekārtām;
- noteikt, ka uzglabāšanas iekārtām piemērotajai regulatīvajai kārtībai jābūt skaidrai;

Lai padarītu norādes juridiski saistošas, regula tiks paplašināta, lai noteiktu, kā uzglabāšanas sistēmu operatoriem jāpiešķir piekļuves pakalpojumus trešām personām un kā jāpiešķir jauda un jāpārvalda sastrēgumi. Tajā tiks definētas arī pārrēķināšanas prasības un ierosināti pasākumi, lai veicinātu uzglabāšanas jaudas sekundārā tirgus attīstību. Šiem noteikumiem jānodrošina, ka tirgū bez jebkādas diskriminācijas un pārrēķināšanas tiek piedāvāta visa uzglabāšanas jauda, kas ir pieejama trešām personām, un ka tiek maksimāli novērsta jaudas slēpšana. Šie noteikumi arī palīdzēs nodrošināt saskanību ar ierosinātajām obligātajām prasībām attiecībā uz infrastruktūru, kam piemēro atbrīvojumus.

Paredzot uzglabāšanas sistēmu operatoru juridisku un funkcionālu nošķiršanu, tiks ievērojami veicināti reāla piekļuve uzglabāšanai. Tas, ka pašlaik piegādātājiem, kam vajadzīgas uzglabāšanas iespējas, ir jāsavienā ar konkurentiem, lai par to noslēgtu līgumu, nevairo uzticību tirgum un ir nopietns šķērslis jaunpienācējiem. Uzglabāšanas iekārtu operatoru nošķiršana ievērojami uzlabos situāciju, turklāt konkurentiem un regulatoriem būs iespējams pārbaudīt, vai tirgū tiek piedāvāta visa pieejamā uzglabāšanas jauda.

Komisija ierosina novērst neskaidrības saistībā ar to, kāda uzglabāšanas jaudas daļa tiek piedāvāta tirgū, proti, paredzot, ka visām dalībvalstīm jānosaka un jāpublisko kritēriji, kā un

kad piemērojami noteikumi par trešo pušu piekļuvi uzglabāšanai. Savukārt regulatora uzdevums ir uzraudzīt, vai šie kritēriji tiek pareizi piemēroti visām krātuvēm.

5.4. Piekļuve sašķidrinātas dabasgāzes (SDG) termināliem

Eiropas Savienības apgādē ar gāzi aizvien lielāka nozīme ir SDG, un tiek plānotas vai jau tiek veiktas ievērojamas investīcijas SDG terminālos. Tādēļ nepieciešami pārredzami noteikumi par piekļuvi SDG termināliem. Regulatori šo vajadzību ir konstatējuši, un *EREGG* ir sagatavojusi norādes ar mērķi izveidot vienotu pieeju attiecībā uz trešo pušu piekļuvi SDG termināliem.

Lai gan daudzi uzceltie SDG termināli izmantojuši izdevību saņemt atbrīvojumu no prasības par trešo personu piekļuvi un no regulatīvas ierobežošanas atbilstīgi direktīvas 22. pantam, ir arī tādi SDG termināli, kam piemēro noteikumus par trešo personu piekļuvi. Tā kā pašreizējā direktīvā minēta tikai vispārīga prasība, ka šāda piekļuve ir jāregulē, dalībvalstis to interpretē ļoti dažādi. Turklāt atbrīvojums saskaņā ar 22. pantu vienmēr ir īslaicīgs, un pēc atbrīvojuma termiņa beigām SDG termināliem piemēros regulējumu. Tādēļ Komisija ierosina noteikt precīzāk definētus noteikumus par trešo personu piekļuvi SDG termināliem. Lai padarītu norādes juridiski saistošas, regula tiks paplašināta, lai definētu, kā uzglabāšanas sistēmu operatoriem jāpiešķir trešo personu piekļuves pakalpojumi, jāpiešķir jauda un jāpārvalda sastrēgumi. Tajā tiks definētas arī pārredzamības prasības attiecībā un ierosināti pasākumi, lai veicinātu terminālu jaudas sekundārā tirgus attīstību. Šie noteikumi arī nodrošināt saskaņotību ar ierosinātajām obligātajām prasībām attiecībā uz infrastruktūru, kam piemēro atbrīvojumus.

5.5. Ilgtermiņa piegādes līgumi

Pakārtotie divpusējie piegādes līgumi ļauj energoietilpīgām nozarēm rēķināties ar prognozējamām cenām. Tomēr pastāv risks, ka šādi līgumi ierobežo pakārtoto tirgu, liedzot patērētājiem iespēju mainīt piegādātāju un tādējādi ierobežojot konkurenci. Lai mazinātu nenoteiktību tirgū, Komisija tuvākajos mēnešos sagatavos norādījumus pienācīgā formā par to, kā pakārtotie divpusējie ilgtermiņa piegādes līgumi atbilst ES konkurences tiesībām.

5.6. Pamats Eiropas mazumtirdzniecības tirgus pakāpeniskai izveidei

Pašlaik vēl nevaram runāt par elektroenerģijas un gāzes mazumtirdzniecības tirgu (mājsaimniecība un mazie uzņēmumi), jo klienti (pieņemot, ka tiem ir izvēles iespējas) joprojām ir spiesti izmantot piegādātājus, kuri veic uzņēmējdarbību tajā pašā valstī. Elektroenerģijas un gāzes iekšējo tirgu izveides galīgais mērķis ir izveidot īstenu Eiropas galalietotāju tirgu, kurā valdītu patiesa konkurence un tiktu sasniegta maksimāla efektivitāte. Mazumtirdzniecības liberalizācija ir svarīga, lai nodrošinātu visiem ES iedzīvotājiem iespēju baudīt konkurences sniegtās priekšrocības. Ja liberalizācija attiecas tikai uz lielajiem klientiem, Eiropas mājsaimniecības galu galā subsidētu to ražošanu, un tiktu izkropļoti investīciju signāli saistībā ar jaunu ražošanu un piegādi. No 2007. gada 1. jūlija visi mazumtirdzniecības tirgi ES ir atvērti konkurencei, tomēr praksē daudzi klienti ir piesaistīti vēsturiskajiem piegādātājiem, jo nav ieviests vajadzīgais tiesiskais regulējums. Eiropas mazumtirdzniecības tirgu var izveidot tikai pakāpeniski. Lai sekmētu šo procesu, Komisija apsver iespēju izveidot mazumtirdzniecības jautājumu forumu līdzīgi Florences un Madrides forumiem, kas darbojušies ļoti sekmīgi. Šādā forumā galvenā uzmanība tiktu pievērsta specifiskiem mazumtirdzniecības jautājumiem, un tas kalpotu kā tribīne visām ieinteresētajām personām, lai popularizētu ES mēroga mazumtirdzniecības tirgus izveidi. Forums palīdzētu

dalībvalstīm un pārvaldes iestādēm izstrādāt skaidrus noteikumus par konkurenci mazumtirdzniecības tirgū, lai pakāpeniski saskaņotu tirgus noteikumus, kas ļautu izveidot pārrobežu mazumtirdzniecības tirgus.

Nevainojami funkcionējošiem mazumtirdzniecības tirgiem būs svarīga loma, lai vairotu ļaužu informētību par enerģijas iekšzemes patēriņu un enerģijas izmaksām, jo, lai īstenotu visus CO₂ emisiju samazināšanas un energoefektivitātes palielināšanas pasākumus, tajos jāiesaistās arī mājāsaimniecībām. Konkurence mājāsaimniecību apgādē palielinās ļaužu informētību par enerģijas jautājumiem. Tomēr pašreizējā prakse, kad patērētāji tikai reizi gadā saņem rēķinu par patērēto, šādu informētību nenodrošina un tāpat nerada iespēju piegādātājiem izveidot konkurētspējīgus pakalpojumus, kas īpaši pielāgoti mājāsaimniecībām ar specifiskām vajadzībām. Tādēļ piegādātājiem ir jāsniedz plašāka informācija, lai nodrošinātu, ka tie tiek biežāk informēti par enerģijas patēriņu un izmaksām.

Ir skaidrs, ka līdztekus patērētāju izvēles brīvībai ir jāgarantē patērētāju tiesību ievērošana. Pašreizējā direktīvā jau paredzēta ievērojama aizsardzība mazaizsargātiem patērētājiem, lai nodrošinātu viņiem piekļuvi enerģijai, kas vajadzīga normālai dzīvei. Tomēr šie pasākumi dažās valstīs piemēroti nepareizi, tāpēc Komisija ierosina noteikt saistošas pamatnostādnes, lai regulējumu padarītu skaidrāku. Tajā pašā laikā Komisija ierosina stiprināt visu patērētāju tiesības, tostarp piešķirot tiem tiesības mainīt piegādātāju jebkurā laikā un paredzot, ka energouzņēmumiem jānokārto rēķini viena mēneša laikā kopš brīža, kad patērētājs mainījis piegādātāju.

Visbeidzot, Komisija ir nākusi pie secinājuma, ka attiecībā uz sadales sistēmu operatoriem (SSO) pašreizējie juridiskie un funkcionālie nošķiršanas noteikumi ir pietiekami. Tāpēc tā neierosina uz SSO attiecināt īpašumtiesību nošķiršanas noteikumus, kas izklāstīti 4. nodaļā.

6. SADARBĪBA PIEGĀDES DROŠĪBAS STIPRINĀŠANAI

6.1. Piegādes drošības uzraudzība, ko veic pārvades sistēmu operatori

Ir svarīgi nodrošināt, ka elektroenerģijas un gāzes sistēmas spēj apmierināt pieprasījumu pat maksimumslodzes brīžos. Runājot par elektroenerģiju, tas ir iespējams tikai tad, ja ir pietiekama ražošanas jauda (ražošanas jaudas pietiekamība) un tīkls spēj pārvadīt enerģiju no ražotājiem līdz gala patērētājiem (tīkla jaudas pietiekamība). Runājot par gāzi, jābūt pieejamai pietiekamai importa un uzglabāšanas jaudai.

Direktīva 2005/89/EK paredz, ka valstu regulatoriem ar pārvades sistēmu operatoru palīdzību ik gadus jāziņo Komisijai par elektroapgādes drošību. Direktīva 2004/67/EK paredz, ka dalībvalstīm jāziņo par stāvokli gāzes piegādes drošības jomā un par to, kāds regulējums izveidots, lai veicinātu investīcijas infrastruktūrā. Ierosinātie grozījumi Regulā (EK) Nr. 1228/2003 un Regulā (EK) Nr. 1775/2005 paredz, ka pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam jā sagatavo prognozes par sistēmas jaudas pietiekamību ziemas un vasaras periodam, kā arī ilgākam laikam. Lai ņemtu vērā iespējas maksimumpieprasījuma apstākļos eksportēt un importēt elektroenerģiju un gāzi, ir vajadzīga prognoze par stāvokli Eiropā kopumā. Tā kā iekšējo tirgu raksturo elektroenerģijas un gāzes pārrobežu plūsmas, šāda prognoze jā sagatavo Eiropas līmenī.

6.2. Dalībvalstu sadarbība

Gāzes piegādes drošība aplūkota divos ES tiesību aktos. Pirmkārt, Direktīvā 2003/55/EK ieviestas vispārējas pārraudzības prasības dalībvalstīm. Otrkārt, Direktīvā 2004/67/EK īpaši noteikti pasākumi, lai nodrošinātu gāzes piegādes drošību. Ar šo pēdējo direktīvu izveidota Gāzes koordinācijas grupa un definēts „Kopienas mehānisms” piegāžu pārtraukuma gadījumā.

Šie tiesību akti ir pamats koordinācijai. Tajos nav definēti kvantitatīvi mērķi attiecībā uz piegādes drošību un nav arī noteikti nekādi pienākumi attiecībā uz gāzes uzkrājumiem. Visbeidzot, tie neparedz noteikumus reģionālai sadarbībai, ja rodas nopietni piegādes traucējumi.

Direktīva 2004/67/EK dalībvalstīs transponēta tikai nesen. Tās 10. pantā paredzēts, ka Komisijai līdz 2008. gada 19. maijam jāziņo par tās īstenošanu, jo īpaši par tās instrumentu lietderību, un ka tā var paust turpmākus priekšlikumus par piegādes drošību. Minētajā ziņojumā īpaša uzmanība tiks pievērsta piegādes drošības pasākumiem saistībā ar gāzes uzkrājumiem.

Tādēļ šajos priekšlikumos šobrīd netiek grozīta Direktīva 2004/67/EK, un tajos izskata tikai divus šādus jautājumus.

- *Prasības par komerciālo uzkrājumu lielāku pārredzamību.* Visiem uzglabāšanas operatoriem būs pienākums ik dienu publiskot informāciju par darba gāzes apjomu, kas atrodas tā iekārtās. Šis pienākums ievērojami vairo savstarpējo uzticību reģionālai un divpusējai palīdzībai nopietnu piegādes traucējumu gadījumos.
- *Solidaritāte.* Tiek ierosināts, ka dalībvalstīm jāsadarbojas, lai sekmētu reģionālo un divpusējo solidaritāti. Paredzēts, ka šāda sadarbība attieksies uz situācijām, kad kādu dalībvalsti varētu skart nopietni gāzes piegādes traucējumi. Šādas koordinācijas piemēri ir valstu pasākumu optimizēšana ārkārtas situācijās un praktiskas kārtības izstrāde savstarpējai palīdzībai. Komisija vajadzības gadījumā pieņems reģionālās solidarās sadarbības pamatnostādnes.

Priekšlikums

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES REGULA**ar ko izveido Energoregulatoru sadarbības aģentūru****(Teksts ar EEA nozīmi)**

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu un jo īpaši tā 95. pantu,

ņemot vērā Komisijas priekšlikumu⁸,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu⁹,

ņemot vērā Reģionu komitejas atzinumu¹⁰,

saskaņā ar Līguma 251. pantā noteikto procedūru,

tā kā:

- (1) Komisijas 2007. gada 10. janvāra paziņojumā „Energētikas politika Eiropai”¹¹ uzvērts, cik svarīgi ir pabeigt elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējā tirgus izveidi. Lai sasniegtu šo mērķi, galvenais uzdevums ir pilnveidot regulatīvo vidi Kopienas līmenī.
- (2) Ar Komisijas Lēmumu 2003/796/EK¹² tika izveidota neatkarīga padomdevēju grupa elektroenerģijas un gāzes jomā — Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupa (*ERGEG*) —, kuras mērķis ir sekmēt apspriedes, koordinēšanu un sadarbību starp dalībvalstu pārvaldes iestādēm un starp šīm iestādēm un Komisiju, lai konsolidētu elektroenerģijas un dabasgāzes iekšējo tirgu. Šo grupu veido pārstāvji no valsts pārvaldes iestādēm, kas izveidotas atbilstīgi Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvai 2003/54/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu un par Direktīvas 96/92/EK atcelšanu¹³ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. jūnija Direktīvai 2003/55/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz dabasgāzes iekšējo tirgu un par Direktīvas 98/30/EK atcelšanu¹⁴.

⁸ OV C [...], [...], [...]. lpp.

⁹ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹⁰ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹¹ OV C [...], [...], [...]. lpp.

¹² OV L 296, 14.11.2003., 34. lpp.

¹³ OV L 176, 15.7.2003., 37. lpp.

¹⁴ OV L 176, 15.7.2003., 57. lpp.

- (3) *EREGEG* paveiktais darbs ir pozitīvi ietekmējis elektroenerģijas un gāzes iekšējā tirgus attīstību. Taču ar nozares atbalstu *EREGEG* ir ierosinājusi valsts pārvaldes iestāžu brīvprātīgo sadarbību organizēt Kopienas struktūrā ar skaidri noteiktām pilnvarām un tiesībām konkrētos gadījumos pieņemt atsevišķus regulatīvus lēmumus.
- (4) Eiropadome 2007. gada pavasarī aicināja Komisiju ierosināt pasākumus valstu regulatoru neatkarīga sadarbības mehānisma izveidei.
- (5) Ietekmes novērtējums, kurā tika izskatīti centralizētai struktūrai vajadzīgie resursi, liecināja, ka neatkarīgai centralizētai struktūrai, salīdzinot ar citiem iespējamiem risinājumiem, ir vairākas priekšrocības ilgtermiņā. Tāpēc jāizveido Energoregulatoru sadarbības aģentūra, turpmāk tekstā dēvēta par „Aģentūru”.
- (6) Aģentūrai jānodrošina, lai regulatīvās funkcijas, ko valsts līmenī veic valsts pārvaldes iestādes saskaņā ar Direktīvu 2003/54/EK un Direktīvu 2003/55/EK, tiek atbilstīgi koordinētas un vajadzības gadījumā pabeigtas Kopienas līmenī. Tāpēc jānodrošina Aģentūras neatkarība, tehniskās un regulatīvās iespējas, darbības pārredzamība un efektivitāte.
- (7) Aģentūrai jāuzrauga pārvades sistēmu operatoru sadarbība elektroenerģijas un gāzes nozarēs, kā arī elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam un gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam uzticēto uzdevumu izpilde. Aģentūras iesaistīšanās ir būtiska, jo palīdzēs nodrošināt pārvades sistēmu operatoru sadarbības efektivitāti un pārredzamību iekšējā tirgus labā.
- (8) Jāizveido struktūra, kurā valsts pārvaldes iestādes varētu sadarboties. Šai struktūrai jāveicina elektroenerģijas un gāzes iekšējā tirgus tiesību aktu saskanīga piemērošana visā Kopienā. Situācijās, kas attiecas uz vairāk nekā vienu dalībvalsti, Aģentūrai vajadzīgas pilnvaras pieņemt atsevišķus lēmumus. Šīs pilnvaras vajadzīgas gadījumos, kad tiek lemts par regulējumu infrastruktūrai, kura savieno vismaz divas dalībvalstis, un par jaunu elektroenerģijas starpsavienojumu un gāzes infrastruktūras objektu, kas atrodas vairāk nekā vienā dalībvalstī, atbrīvojumiem no iekšējā tirgus noteikumiem.
- (9) Tā kā Aģentūrai ir pilnīga informācija par valsts pārvaldes iestādēm, tai jākonsultē Komisija par tirgus regulēšanas jautājumiem. Jāparedz, ka Aģentūra informē Komisiju, ja konstatē, ka pārvades sistēmu operatoru sadarbībai nav vajadzīgo rezultātu, vai ja valsts pārvaldes iestāde, kuras lēmums neatbilst pamatnostādņem, atsakās izpildīt Aģentūras atzinumu.
- (10) Jāparedz iespēja Aģentūrai izdot nesaistošas pamatnostādnes, palīdzot pārvaldes iestādēm un tirgus dalībniekiem popularizēt labāko praksi.
- (11) Aģentūras struktūra jāpielāgo enerģijas tirgus regulēšanas īpašajām vajadzībām. Jo īpaši jāņem vērā valsts pārvaldes iestāžu īpašās funkcijas un neatkarība.
- (12) Administratīvajai valdei jāpiešķir pilnvaras, kas vajadzīgas, lai noteiktu budžetu, pārbaudītu tā izlietojumu, sagatavotu iekšējos noteikumus, pieņemtu finanšu noteikumus un ieceltu direktoru.

- (13) Aģentūrai jāpiešķir pilnvaras, kas vajadzīgas, lai efektīvi un neatkarīgi veiktu regulatīvās funkcijas. Pārvaldes iestāžu neatkarība ir ne vien labas pārvaldības pamatprincips, bet arī tirgus stabilitātes priekšnoteikums. Tāpēc, tāpat kā valsts pārvaldes iestādēm, regulatoru valdei jādarbojas neatkarīgi no tirgus interesēm, un tā nedrīkst prasīt vai pieņemt norādījumus no valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām.
- (14) Saistībā ar Aģentūras lēmumu pieņemšanas pilnvarām procedūrālas vienkāršības labad jānodrošina pārsūdzības iespējas apelācijas valdē, kas ir Aģentūras sastāvā, bet nav atkarīga no Aģentūras administratīvās un regulatīvās struktūras.
- (15) Aģentūras finansējumu galvenokārt vajadzētu veidot Eiropas Kopienu vispārējam budžetam, pakalpojuma maksām un brīvprātīgām iemaksām. Jo īpaši Aģentūras rīcībā arī turpmāk jābūt resursiem, ko kopējos līdzekļos sadarbībai Eiropas mērogā iegulda pārvaldes iestādes. Attiecībā uz visām subsīdijām, ko piešķir no Eiropas Kopienu vispārējā budžeta, jāpiemēro Kopienas budžeta procedūra. Turklāt Revīzijas palātai jāveic grāmatvedības revīzija saskaņā ar 91. pantu Komisijas 2002. gada 23. decembra Regulā (EK, Euratom) Nr. 2343/2002 par pamata Finanšu regulu struktūrām, kas minētas 185. pantā Padomes Regulā (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 par Finanšu regulu, ko piemēro Eiropas Kopienu vispārējam budžetam¹⁵.
- (16) Aģentūrai vajadzīgi profesionāli darbinieki. Jo īpaši noderīgas Aģentūrai būtu valsts pārvaldes iestāžu, Komisijas un dalībvalstu norīkotu darbinieku zināšanas un pieredze. Uz Aģentūras personālu jāattiecinā Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumi, Eiropas Kopienu pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība un noteikumi, kurus minēto noteikumu un nodarbināšanas kārtības piemērošanai ir kopīgi pieņēmušas Eiropas Kopienu iestādes. Administratīvajai valde, vienojoties ar Komisiju, jāpieņem attiecīgie īstenošanas pasākumi.
- (17) Aģentūrai jāpiemēro vispārējie noteikumi par sabiedrības piekļuvi Kopienas iestāžu dokumentiem. Administratīvajai valdei jānosaka praktiski pasākumi komerciāli svarīgas informācijas un personas datu aizsardzībai.
- (18) Saskaņā ar Kopienas noslēgtiem attiecīgiem nolīgumiem Aģentūras darbā jāļauj piedalīties trešām valstīm.
- (19) Tā kā dalībvalstis nevar pietiekami sasniegt ierosinātās rīcības mērķus, proti, valsts pārvaldes sadarbību Kopienas līmenī, un labāk tos var risināt Kopienas līmenī, Kopiena var noteikt pasākumus saskaņā ar Līguma 5. pantā izklāstīto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar šajā pantā noteikto proporcionalitātes principu, šī regula nosaka tikai to, kas vajadzīgs minēto mērķu sasniegšanai,

---

¹⁵ OV L 357, 31.12.2002., 72. lpp.

IR PIENĒMUŠI ŠO REGULU.

1. pants

Izveide

Tiek izveidota Eiropas Enerģoregulatoru sadarbības aģentūra, turpmāk saukta par „Aģentūru”, kuras uzdevums ir Kopienas līmenī papildināt regulatīvās funkcijas, ko valsts līmenī veic Direktīvas 2003/54/EK 22.a pantā un Direktīvas 2003/55/EK 24.a pantā minētās pārvaldes iestādes, un vajadzības gadījumā koordinēt minēto iestāžu darbu.

2. pants

Juridiskais statuss un atrašanās vieta

1. Aģentūra ir Kopienas struktūra ar juridiskas personas statusu.
2. Dalībvalstīs Aģentūrai ir visplašākā tiesību un rīcības spēja, ko saskaņā ar šo valstu tiesību aktiem piešķir juridiskām personām. Jo īpaši tā var iegādāties vai pārdot kustamu un nekustamu īpašumu, kā arī būt par pusi tiesas procesos.
3. Aģentūru pārstāv tās direktors.
4. Aģentūras galvenā mītne atrodas [vieta]. Līdz savu telpu sagatavošanai Aģentūra izmantos Komisijas telpas.

3. pants

Sastāvs

Aģentūrā ir

- (a) administratīvā valde, kas veic 10. pantā norādītos pienākumus;
- (b) regulatoru valde, kas veic 12. pantā norādītos pienākumus;
- (c) direktors, kas veic 14. pantā norādītos pienākumus;
- (d) apelācijas valde, kas veic 16. pantā norādītos pienākumus.

4. pants

Aģentūras izdotie dokumenti

Aģentūra var

- (a) izdot atzinumus, kas adresēti pārvades sistēmu operatoriem;
- (b) izdot atzinumus, kas adresēti pārvaldes iestādēm;

- (c) izdot atzinumus un ieteikumus, kas adresēti Komisijai;
- (d) pieņemt atsevišķus lēmumus konkrētos gadījumos, kā minēts 7. un 8. pantā.

5. pants

Vispārējie uzdevumi

Aģentūra pēc Komisijas pieprasījuma vai savas iniciatīvas sniedz Komisijai atzinumu par visiem jautājumiem, kas saistīti ar tās izveides mērķiem.

6. pants

Uzdevumi, kas saistīti ar pārvades sistēmu operatoru sadarbību

1. Aģentūra sniedz Komisijai atzinumu par elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla statūtu projektu, locekļu sarakstu un reglamenta projektu, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1228/2003 2.b panta 2. punktā un gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkla statūtu projektu, locekļu sarakstu un reglamenta projektu, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1775/2005 2.b panta 2. punktā.
2. Aģentūra uzrauga, kā savus uzdevumus veic elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1228/2003 2.d pantā, un gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīkls, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1775/2005 2.d pantā.
3. Aģentūra var elektroenerģijas pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1228/2003 2.d panta 2. punktā, un gāzes pārvades sistēmu operatoru Eiropas tīklam, kā minēts Regulas (EK) Nr. 1775/2005 2.d panta 2. punktā, sniegt atzinumu par tehniskajiem vai tirgus kodeksiem, ikgadējās darba programmas projektu un 10 gadu investīciju plāna projektu.
4. Aģentūra sniedz pienācīgi pamatotu atzinumu Komisijai, ja uzskata, ka ikgadējās darba programmas projekts vai 10 gadu investīciju plāna projekts, kas iesniegts saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1228/2003 2.d panta 2. punktu un Regulas (EK) Nr. 1775/2005 2.d panta 2. punktu, nenodrošina diskriminācijas novēršanu, konkurenci un efektīvu tirgus darbību.
5. Aģentūra sniedz pienācīgi pamatotu atzinumu Komisijai saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1228/2003 2.e panta 2. punktu un Regulas (EK) Nr. 1775/2005 2.e panta 2. punktu, ja uzskata, ka tehniskais vai tirgus kodekss nenodrošina diskriminācijas novēršanu, konkurenci un efektīvu tirgus darbību, ka tehniskais vai tirgus kodekss nav pieņemts pamatotā termiņā vai ka pārvades sistēmu operatori nav īstenojuši tehnisko vai tirgus kodeksu.
6. Aģentūra uzrauga pārvades sistēmu operatoru reģionālo sadarbību, kas minēta Regulas (EK) Nr. 1228/2003 2.h pantā un Regulas (EK) Nr. 1775/2005 2.h pantā.

7. pants

Uzdevumi, kas saistīti ar valsts pārvaldes iestādēm

1. Aģentūra pieņem atsevišķus lēmumus par tehniskiem jautājumiem gadījumos, kad šādi lēmumi ir paredzēti pamatnostādņēs atbilstoši Direktīvai 2003/54/EK, Direktīvai 2003/55/EK, Regulai (EK) Nr. 1228/2003 vai Regulai (EK) Nr. 1775/2005.
2. Saskaņā ar darba programmu vai pēc Komisijas pieprasījuma Aģentūra var pieņemt nesaistošas pamatnostādnes, lai palīdzētu pārvaldes iestādēm un tirgus dalībniekiem savstarpēji uzzināt par labāko praksi.
3. Aģentūra veicina sadarbību starp valsts pārvaldes iestādēm un starp pārvaldes iestādēm reģionālā līmenī. Ja Aģentūra uzskata, ka jāpieņem saistoši noteikumi par minēto sadarbību, tā sagatavo Komisijai attiecīgus ieteikumus.
4. Pēc pārvaldes iestādes vai Komisijas pieprasījuma Aģentūra var sniegt atzinumu par to, vai pārvaldes iestādes pieņemtais lēmums atbilst pamatnostādņēm, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar Direktīvu 2003/54/EK, Direktīvu 2003/55/EK, Regulu (EK) Nr. 1228/2003 vai Regulu (EK) Nr. 1775/2005.
5. Ja valsts pārvaldes iestāde neizpilda Aģentūras atzinumu, kas minēts 4. punktā, četru mēnešu laikā no tā saņemšanas dienas, Aģentūra informē Komisiju.
6. Ja valsts pārvaldes iestādei kādā konkrētā gadījumā rodas jautājumi par pamatnostādņu piemērošanu, ko Komisija pieņēmusi saskaņā ar Direktīvu 2003/54/EK, Direktīvu 2003/55/EK, Regulu (EK) Nr. 1228/2003 vai Regulu (EK) Nr. 1775/2005, tā var lūgt Aģentūrai sniegt atzinumu. Aģentūra sniedz atzinumu pēc apspriešanās ar Komisiju četru mēnešu laikā.
7. Aģentūra lemj par regulējumu infrastruktūrai, kas savieno vismaz divas dalībvalstis, atbilstoši Direktīvas 2003/54/EK 22.d panta 3. punktam un 2003/55/EK 24.d panta 3. punktam.

8. pants

Citi uzdevumi

1. Aģentūra var piešķirt atbrīvojumus, kā paredzēts Regulas (EK) Nr. 1228/2003 7. panta 4. punkta a) apakšpunktā. Aģentūra var piešķirt arī atbrīvojumus, kas paredzēti Direktīvas 2003/55/EK 22. panta 3. punkta a) apakšpunktā, ja attiecīgā infrastruktūra atrodas vairāk nekā vienas dalībvalsts teritorijā.
2. Aģentūra izvirza neatkarīgā sistēmas operatora kandidatūru atbilstoši Direktīvas 2003/54/EK 10. panta 4. punktam un Direktīvas 2003/55/EK 9. panta 4. punktam.

9. pants

Administratīvā valde

1. Administratīvā valde sastāv no divpadsmit locekļiem. Sešus iecel Komisija, un sešus — Padome. Pilnvaru termiņš ir pieci gadi, un to var vienreiz atjaunot.
2. Administratīvā valde no saviem locekļiem ievēl priekšsēdētāju un viņa vietnieku. Priekšsēdētāja vietnieks automātiski aizvieto priekšsēdētāju, ja priekšsēdētājs kādu iemeslu dēļ nevar veikt savas funkcijas. Priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka pilnvaru termiņš ir divi ar pusi gadi; šo termiņu var atjaunot. Tomēr priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka pilnvaru termiņš vienmēr tiek pārtraukts brīdī, kad tie vairs nav administratīvās valdes locekļi.
3. Administratīvās valdes sanāksmes sasauc tās priekšsēdētājs. Aģentūras direktors piedalās apspriedēs, ja vien administratīvā valde nenolemj citādi. Administratīvā valde uz regulārajām apspriedēm sanāk vismaz divreiz gadā. Tā sanāk arī pēc priekšsēdētāja iniciatīvas, Komisijas pieprasījuma vai vismaz trešās daļas locekļu pieprasījuma. Administratīvā valde var uzaicināt sanāksmēs kā novērotāju piedalīties jebkuru personu, kuras atzinums var būt svarīgs. Administratīvās valdes locekļiem, ievērojot reglamentu, var palīdzēt padomdevēji vai eksperti. Aģentūra administratīvajai valdei sniedz sekretariāta pakalpojumus.
4. Administratīvā valde lēmumus pieņem ar vairākumu, ko veido divas trešdaļas klātesošo.
5. Katram loceklim ir viena balss. Sīkāku balsojuma kārtību nosaka reglamentā, tostarp precīzē apstākļus, kādos viens loceklis var darboties cita locekļa vārdā, un attiecīgā gadījumā noteikumus par kvorumu.

10. pants

Administratīvās valdes uzdevumi

1. Administratīvā valde pēc apspriešanās ar regulatoru valdi iecel direktoru saskaņā ar 13. panta 2. punktu.
2. Administratīvā valde iecel regulatoru valdes locekļus saskaņā ar 11. panta 1. punktu.
3. Administratīvā valde iecel apelācijas valdes locekļus saskaņā ar 15. panta 1. punktu.
4. Administratīvā valde katru gadu līdz 30. septembrim pēc apspriešanās ar Komisiju un pēc regulatoru valdes apstiprinājuma saskaņā ar 12. panta 3. punktu pieņem Aģentūras nākamā gada darba programmu un nosūta to Eiropas Parlamentam, Padomei un Komisijai. Darba programmas pieņemšana neietekmē gadskārtējo budžeta procedūru.
5. Administratīvā valde izmanto budžeta pilnvaras saskaņā ar 18. līdz 21. pantu.

6. Administratīvā valde pēc vienošanās ar Komisiju lemj par to, vai pieņemt novēlējumus, dāvinājumus vai neatmaksājamus piešķirumus no citiem Kopienas avotiem.
7. Administratīvajai valdei ir disciplināras pilnvaras attiecībā uz direktoru.
8. Administratīvā valde vajadzības gadījumā izstrādā Aģentūras personālpolitiku saskaņā ar 25. panta 2. punktu.
9. Administratīvā valde pieņem īpašus noteikumus par tiesībām piekļūt Aģentūras dokumentiem saskaņā ar 27. pantu.
10. Administratīvā valde pieņem 14. panta 8. punktā minēto gada pārskatu par Aģentūras darbību un vēlākais līdz 15. jūnijam nosūta to Eiropas Parlamentam, Padomei, Komisijai, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Revīzijas palātai. Pārskatā ietver atsevišķu sadaļu, ko apstiprina regulatoru valde, par Aģentūras regulatīvajām darbībām attiecīgajā gadā.
11. Administratīvā valde pieņem savu reglamentu.

11. pants

Regulatoru valde

1. Regulatoru valdi veido viens pārstāvis no katras dalībvalsts pārvaldes iestādes, kas minēta Direktīvas 2003/54/EK 22.a pantā un Direktīvas 2003/55/EK 24.a pantā, un viens Komisijas pārstāvis bez balsstiesībām. Katras dalībvalsts valsts pārvaldes iestādes nominē vienu pārstāvja vietnieku.
2. Regulatoru valde no saviem locekļiem ievēl priekšsēdētāju un viņa vietnieku. Priekšsēdētāja vietnieks aizvieto priekšsēdētāju, ja priekšsēdētājs kādu iemeslu dēļ nevar veikt savas funkcijas. Priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka pilnvaru termiņš ir divi ar pusi gadi; šo termiņu var atjaunot. Tomēr priekšsēdētāja un priekšsēdētāja vietnieka pilnvaru termiņš vienmēr tiek pārtraukts brīdī, kad tie vairs nav regulatoru valdes locekļi.
3. Regulatoru valde lēmumus pieņem ar divu trešdaļu locekļu balsu vairākumu. Katram loceklim vai vietniekam ir viena balss.
4. Regulatoru valde pieņem savu reglamentu.
5. Veicot šajā regulā paredzētos uzdevumus, regulatoru valde darbojas neatkarīgi un neprasa un nepieņem norādījumus no dalībvalsts valdības vai citām publiskām vai privātām struktūrām.
6. Aģentūra regulatoru valdei sniedz sekretariāta pakalpojumus.

12. pants

Regulatoru valdes uzdevumi

1. Regulatoru valde sniedz direktoram atzinumu pirms 5., 6., 7. un 8. pantā minēto atzinumu, ieteikumu un lēmumu pieņemšanas. Turklāt regulatoru valde atbilstoši savai kompetencei sniedz norādes direktoram par viņa uzdevumu veikšanu.
2. Regulatoru valde sniedz atzinumu par direktora kandidātu atbilstoši 10. panta 1. punktam un 13. panta 2. punktam. Valde pieņem šo lēmumu ar trīs ceturtdaļu locekļu balsu vairākumu.
3. Regulatoru valde atbilstoši 10. panta 4. punktam, 14. panta 6. punktam un budžeta projektam, kas sagatavots saskaņā ar 20. panta 1. punktu, apstiprina Aģentūras darba programmu nākamajam gadam un līdz 1. septembrim iesniedz to pieņemšanai administratīvajā valdē.
4. Regulatoru valde apstiprina gada pārskata atsevišķo sadaļu par regulatīvajām darbībām atbilstoši 10. panta 10. punktam un 14. panta 8. punktam.

13. pants

Direktors

1. Aģentūru pārvalda tās direktors, kas savas funkcijas veic neatkarīgi. Neskarot Komisijas, administratīvās valdes un regulatoru valdes attiecīgās pilnvaras, direktors neprasa un nepieņem norādījumus no valdības vai citām struktūrām.
2. Direktoru ieceļ administratīvā valde, izvēloties no vismaz diviem kandidātiem, ko izvirzījusi Komisija, publicējot uzaicinājumu paust ieinteresētību, pamatojoties uz šo kandidātu nopelniem, zināšanām un pieredzi. Pirms iecelšanas amatā Eiropas Parlamenta kompetentā komiteja var uzaicināt administratīvās valdes izvēlēto kandidātu teikt uzrunu un atbildēt uz komitejas locekļu jautājumiem.
3. Direktora pilnvaru termiņš ir pieci gadi. Deviņu mēnešu laikā pirms šā perioda beigām Komisijai jāveic novērtējums. Novērtējumā Komisija jo īpaši izskata
  - (a) direktora paveikto;
  - (b) paredzamos Aģentūras pienākumus un vajadzības nākamajos gados.
4. Administratīvā valde pēc Komisijas priekšlikuma un ņemot vērā novērtējuma ziņojumu var vienreiz pagarināt direktora pilnvaru termiņu par ne vairāk kā trim gadiem, taču tikai tādā gadījumā, ja tas ir nepieciešams Aģentūras pienākumu un vajadzību dēļ.
5. Administratīvajai valdei jāinformē Eiropas Parlaments par nodomu pagarināt direktora pilnvaru termiņu. Mēneša laikā pirms direktora pilnvaru termiņa pagarināšanas Eiropas Parlamenta kompetentā komiteja var uzaicināt direktoru teikt uzrunu un atbildēt uz komitejas locekļu jautājumiem.

6. Ja pilnvaru termiņu nepagarina, direktors pilda savus pienākumus, līdz tiek iecelts viņa pilnvaru pārņēmējs.
7. Direktoru var atlaist no amata tikai ar administratīvās valdes lēmumu pēc apspriešanās ar regulatoru valdi. Administratīvā valde pieņem šo lēmumu ar trīs ceturtdaļu locekļu balsu vairākumu.
8. Eiropas Parlaments vai Padome vai lūgt direktoram iesniegt ziņojumu par veiktajiem uzdevumiem.

14. pants

Direktora uzdevumi

1. Direktors pārstāv Aģentūru un atbild par tās pārvaldi.
2. Direktors sagatavo administratīvās valdes darbu. Direktors bez balsstiesībām piedalās administratīvās valdes darbā.
3. Pēc regulatoru valdes apstiprinājuma direktors pieņem 5., 6., 7. un 8. pantā minētos atzinumus, ieteikumus un lēmumus.
4. Direktors atbild par Aģentūras ikgadējās darba programmas īstenošanu saskaņā ar regulatoru valdes norādēm un administratīvās valdes administratīvā pārraudzībā.
5. Direktors veic visus vajadzīgos pasākumus, jo īpaši pieņem administratīvus norādījumus un publicē paziņojumus, lai nodrošinātu Aģentūras darbību saskaņā ar šīs regulas noteikumiem.
6. Katru gadu direktors nākamajam gadam sagatavo Aģentūras ikgadējās darba programmas projektu un līdz attiecīgā gada 30. jūnijam iesniedz to regulatoru valdei un Komisijai.
7. Direktors sagatavo Aģentūras ieņēmumu un izdevumu aplēsi saskaņā ar 20. pantu un pilda Aģentūras budžetu saskaņā ar 21. pantu.
8. Katru gadu direktors sagatavo gada pārskata projektu, ietverot sadaļu par Aģentūras regulatīvajām darbībām un sadaļu par finanšu un administratīviem jautājumiem.
9. Attiecībā uz Aģentūras personālu direktors īsteno 25. panta 3. punktā paredzētās pilnvaras.

15. pants

Apelācijas valde

1. Apelācijas valdi veido seši locekļi un seši vietnieki, kurus ieceļ no pašreizējiem vai bijušajiem valsts pārvaldes iestāžu, konkurences iestāžu vai citu valsts vai Kopienas iestāžu vadošiem darbiniekiem ar attiecīgu pieredzi enerģētikas nozarē. Apelācijas valde ieceļ priekšsēdētāju. Apelācijas valde pieņem lēmumus ar kvalificētu vairākumu, ko veido vismaz četri no sešiem locekļiem. Apelācijas valdi sasauc pēc vajadzības.
2. Apelācijas valdes locekļus, publicējot uzaicinājumu paust ieinteresētību, ieceļ administratīvā valde pēc Komisijas priekšlikuma, apspriežoties ar regulatoru valdi.
3. Apelācijas valdes locekļu amata pilnvaru termiņš ir pieci gadi. Šo termiņu var atjaunot. Apelācijas valdes locekļi lēmumu pieņemšanā ir neatkarīgi; tos nesaista nekādi norādījumi. Apelācijas valdes locekļi nedrīkst veikt citus pienākumus Aģentūrā, tās administratīvajā valdē vai regulatoru valdē. Apelācijas valdes locekļus nevar atlaist no amata, izņemot, ja loceklis ir atzīts par vainīgu nopietnā pārkāpumā un atlaišanas lēmumu pieņem administratīvā valde pēc apspriešanās ar regulatoru valdi.
4. Apelācijas valdes locekļi nevar piedalīties apelācijas procesā, ja viņi tajā ir personīgi ieinteresēti vai ja viņi jau iepriekš ir bijuši tajā iesaistīti kā vienas procesā iesaistītas puses pārstāvji, vai arī ja viņi piedalījušies pārsūdzētā lēmuma pieņemšanā.
5. Ja kāda 4. punktā minētā iemesla vai kāda cita iemesla dēļ kāds no apelācijas valdes locekļiem uzskata, ka viņa kolēģim nebūtu jāpiedalās apelācijas procesā, tad viņš attiecīgi informē apelācijas valdi. Visas apelācijas procesā iesaistītās puses var iebilst pret apelācijas padomes locekli jebkura 4. punktā minētā iemesla dēļ vai arī tad, ja radušās aizdomas par neobjektivitāti. Iebildumu nevar pamatot ar locekļa valstspiederību, un to nepieņem, ja, apzinoties iebilduma iemeslu, apelācijas izskatīšanas procesā iesaistītā puse ir veikusi kādu procedūras pasākumu.
6. Apelācijas valdes lēmumu par rīcību 4. un 5. punktā paredzētajos gadījumos pieņem bez attiecīgā locekļa līdzdalības. Lai pieņemtu šo lēmumu, attiecīgo locekli apelācijas padomē aizstāj viņa vietnieks, izņemot gadījumus, kad arī vietnieks atrodas līdzīgā situācijā. Pēdējā minētajā gadījumā priekšsēdētājs ieceļ aizstājēju no citiem vietniekiem.

16. pants

Apelācijas

1. Jebkura fiziska vai juridiska persona var iesniegt apelāciju par lēmumu, kas minēts 7. un 8. pantā un adresēts šai personai, vai lēmumu, kurš, lai gan ir tāda lēmuma formā, kas adresēts citai personai, tieši un personīgi skar minēto personu.

2. Apelāciju kopā ar tās pamatojumu iesniedz Aģentūrā rakstveidā divu mēnešu laikā pēc lēmuma paziņošanas attiecīgai personai vai, ja tas nav iespējams, divu mēnešu laikā no dienas, kad Aģentūra šo lēmumu publicējusi. Apelācijas valde pieņem lēmumu divu mēnešu laikā pēc apelācijas iesniegšanas.
3. Apelācija, ko iesniedz saskaņā ar 1. punktu, neaptur attiecīgā lēmuma piemērošanu. Tomēr apelācijas valde, ja tā uzskata, ka lietas apstākļi to prasa, var apturēt apstrīdētā lēmuma piemērošanu.
4. Ja apelācija ir pieņemama, apelācijas padome pārbauda, vai apelācija ir pamatota. Tā tik bieži, cik vajadzīgs, uzaicina apelācijas procesā iesaistītās puses noteiktos termiņos iesniegt komentārus par sniegtajiem paziņojumiem vai par pārējo apelācijas procesā iesaistīto pušu ziņojumiem. Apelācijas procesā iesaistītajām pusēm ir tiesības izteikties mutiski.
5. Apelācijas valde, ievērojot šo pantu, var īstenot visas pilnvaras, kas ir Aģentūras kompetencē, vai nodot lietu Aģentūras kompetentajai iestādei. Minētajai kompetentajai iestādei apelācijas valdes lēmums ir saistošs.
6. Apelācijas valde pieņem savu reglamentu.

17. pants

Prasību celšana Pirmās instances tiesā un Eiropas Kopienu Tiesā

1. Saskaņā ar Līguma 230. pantu Pirmās instances tiesā un Eiropas Kopienu tiesā var celt prasību, apstrīdot apelācijas valdes lēmumu vai — gadījumos, ja valdei nav tiesību izskatīt apelāciju, — Aģentūras lēmumu.
2. Ja Aģentūra nepieņem lēmumu, Eiropas Pirmās instances tiesā vai Eiropas Kopienu Tiesā var ierosināt tiesvedību par bezdarbību saskaņā ar Līguma 232. pantu.
3. Aģentūrai jāveic vajadzīgie pasākumi, lai ievērotu Eiropas Pirmās instances tiesas vai Eiropas Kopienu tiesas spriedumu.

18. pants

Aģentūras budžets

1. Aģentūras ieņēmumus jo īpaši veido
  - (a) Kopienas subsīdija, kas ir iegrāmatota Eiropas Kopienu vispārējā budžetā (Komisijas iedaļā);
  - (b) Aģentūras saņemtās maksas saskaņā ar 19. pantu;
  - (c) brīvprātīgas dalībvalstu vai to pārvaldes iestāžu iemaksas;
  - (d) novēlējumi, dāvinājumi vai neatmaksājami piešķirumi, kā minēts 10. panta 6. punktā.

2. Aģentūras izdevumi sedz ar personālu saistītus, administratīvus, infrastruktūras un saimnieciskās darbības izdevumus.
3. Ieņēmumiem un izdevumiem jābūt līdzsvarā.
4. Aģentūras ieņēmumus un izdevumus prognozē katram finanšu gadam, kas atbilst kalendārajam gadam, un iegrāmato budžetā.

19. pants

Maksa

1. Par atbrīvojuma lēmuma pieprasījumu atbilstoši 8. panta 1. punktam Aģentūra iekasē maksu.
2. Minēto maksu nosaka Komisija.

20. pants

Budžeta izveide

1. Katru gadu vēlākais līdz 15. februārim direktors sagatavo provizorisko budžeta projektu, kas ietver saimnieciskās darbības un darba programmas izdevumus, kuri paredzēti nākamajā gadā, un nosūta šo projektu kopā ar provizorisko amatu sarakstu administratīvajai valdei. Katru gadu administratīvā valde, pamatojoties uz direktora sagatavoto projektu, sagatavo Aģentūras ieņēmumu un izdevumu aplēsi nākamajam finanšu gadam. Šo aplēsi, iekļaujot amatu saraksta projektu, administratīvā valde ne vēlāk kā 31. martā nosūta Komisijai. Pirms aplēses pieņemšanas direktora sagatavoto projektu nosūta regulatoru valdei, kas par šo projektu var sniegt atzinumu.
2. Komisija aplēsi nosūta Eiropas Parlamentam un Padomei (turpmāk tekstā — „budžeta lēmējinstītūcija”) kopā ar provizorisko Eiropas Kopienu vispārējā budžeta projektu.
3. Pamatojoties uz aplēsi, Komisija provizoriskajā Eiropas Kopienu vispārējā budžeta projektā ietver vajadzīgās prognozes par amatu skaitu un neatmaksājamā piešķiruma summu no vispārējā budžeta saskaņā ar Līguma 272. pantu.
4. Budžeta lēmējinstītūcija pieņem Aģentūras paredzēto amatu sarakstu.
5. Aģentūras budžetu sagatavo administratīvā valde. Tas kļūst galīgs pēc Eiropas Kopienu vispārējā budžeta pieņemšanas galīgajā variantā. Vajadzības gadījumā to attiecīgi koriģē.

6. Administratīvā valde bez kavēšanās informē budžeta lēmēj institūciju par visiem plānotajiem projektiem, kas finansiālā ziņā var būtiski ietekmēt tās budžeta finansējumu, jo īpaši projektiem, kuri saistīti ar īpašumu, piemēram, ēku īre vai pirkšana. Tā par šiem projektiem informē Komisiju. Ja kāda budžeta lēmēj iestāde paredz sniegt atzinumu, tā Aģentūru informē par šādu ieceri divu mēnešu laikā no brīdī, kad saņemta informācija par nekustamā īpašuma projektu. Ja atbildes nav, Aģentūra var veikt plānotās darbības.

21. pants

Budžeta izpilde un kontrole

1. Direktors darbojas kā kredītrīkotājs un īsteno Aģentūras budžetu.
2. Pēc katra finanšu gada beigām vēlākais līdz 1. martam Aģentūras grāmatvedis Komisijas grāmatvedim un Revīzijas palātai iesniedz provizoriskus pārskatus, kā arī ziņojumu par attiecīgā finanšu gada budžeta un finanšu pārvaldi. Aģentūras grāmatvedis ziņojumu par budžeta un finanšu pārvaldi vēlākais līdz nākamā gada 31. martam iesniedz arī Eiropas Parlamentam un Padomei. Tad Komisijas grāmatvedis konsolidē iestāžu un decentralizēto struktūru provizoriskos pārskatus saskaņā ar Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002¹⁶ 128. pantu.
3. Pēc katra finanšu gada beigām vēlākais līdz 31. martam Komisijas grāmatvedis Revīzijas palātai iesniedz Aģentūras provizoriskus pārskatus, kā arī ziņojumu par attiecīgā finanšu gada budžeta un finanšu pārvaldi. Ziņojumu par attiecīgā finanšu gada budžeta un finanšu pārvaldi nosūta arī Eiropas Parlamentam un Padomei.
4. Pēc Revīzijas palātas apsvērumu saņemšanas par Aģentūras provizoriskajiem pārskatiem saskaņā ar Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 129. pantu direktors, uzņemoties atbildību, sagatavo Aģentūras galīgos pārskatus un nosūta tos administratīvajai valdei atzinuma sniegšanai.
5. Administratīvā valde sniedz atzinumu par Aģentūras galīgajiem pārskatiem.
6. Direktors šos galīgos pārskatus kopā ar administratīvās valdes atzinumu vēlākais līdz 1. jūlijam pēc attiecīgā finanšu gada beigām nosūta Eiropas Parlamentam, Padomei, Komisijai un Eiropas Kopienu Tiesai.
7. Galīgos pārskatus publicē.
8. Direktors vēlākais līdz 15. oktobrim nosūta Revīzijas palātai atbildi uz tās apsvērumiem. Atbildes kopiju direktors nosūta arī administratīvajai valdei un Komisijai.
9. Direktors iesniedz Eiropas Parlamentam pēc tā pieprasījuma un atbilstoši Regulas (EK, Euratom) Nr. 1605/2002 146. panta 3. punktam jebkādu informāciju, kas nepieciešama, lai netraucēti piemērotu budžeta izpildes apstiprināšanas procedūru par attiecīgo finanšu gadu.

---

¹⁶ OV L 248, 16.9.2002., 1. lpp.

10. Eiropas Parlaments pēc Padomes ieteikuma, kas pieņēmusi lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu, līdz (N + 2) gada 15. maijam sniedz direktoram apstiprinājumu par attiecīgā (N) gada budžeta izpildi.

22. pants

Finanšu noteikumi

1. Aģentūrā piemērojamos finanšu noteikumus sagatavo administratīvā valde pēc apspriešanās ar Komisiju. Šie noteikumi var atkāpties no Komisijas Regulas (EK, Euratom) Nr. 2343/2002 prasībām, ja tas nepieciešams īpašu Aģentūras darbības vajadzību dēļ un ja saņemts iepriekšējs Komisijas apstiprinājums.

23. pants

Krāpšanas apkarošanas pasākumi

1. Krāpšanas, korupcijas un citu nelikumīgu darbību apkarošanai Aģentūrā bez ierobežojumiem piemēro Regulu (EK) Nr. 1073/1999¹⁷.
2. Aģentūra pievienojas Eiropas Parlamenta, Eiropas Savienības Padomes un Eiropas Kopienu Komisijas 1999. gada 25. maija Iestāžu nolīgumam par iekšējo izmeklēšanu, ko veic Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF)¹⁸, un tā nekavējoties izdod attiecīgus noteikumus, kas attiecas uz visu Aģentūras personālu.
3. Finansējuma lēmumos, nolīgumos un no tiem izrietošajos īstenošanas instrumentos nepārprotami paredz, ka Revīzijas palāta un OLAF vajadzības gadījumā var veikt pārbaudes uz vietas pie Aģentūras izmaksāto līdzekļu saņēmēja, kā arī pie personāla, kas atbild par līdzekļu piešķiršanu.

24. pants

Privilēģijas un neaizskaramība

Uz Aģentūru attiecas Protokols par Eiropas Kopienu privilēģijām un imunitāti.

25. pants

Personāls

1. Uz Aģentūras darbiniekiem attiecas Eiropas Kopienu ierēdņu Civildienesta noteikumi, Eiropas Kopienu pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtība un noteikumi, kurus Eiropas Kopienas iestādes ir kopīgi pieņēmušas, lai piemērotu šos civildienesta noteikumus un nodarbināšanas kārtību.

---

¹⁷ OV L 136, 31.5.1999., 1. lpp.

¹⁸ OV L 136, , 31.5.1999., 15. lpp.

2. Administratīvā valde, vienojoties ar Komisiju, pieņem vajadzīgos īstenošanas pasākumus saskaņā ar Eiropas Kopienu ierēdņu Civildienesta noteikumu 110. pantā paredzēto kārtību.
3. Aģentūra attiecībā uz personālu izmanto pilnvaras, kādas Eiropas Kopienu Civildienesta noteikumos paredzētas iecelējiestādei un Eiropas Kopienu pārējo darbinieku nodarbināšanas kārtībā — iestādei, kura pilnvarota slēgt līgumus.
4. Administratīvā valde var pieņemt noteikumus, kas ļauj nodarbināt Aģentūrā dalībvalstu norīkotus ekspertus.

26. pants

Aģentūras atbildība

1. Attiecībā uz nelīgumisku atbildību Aģentūra saskaņā ar vispārīgiem principiem, kas ir kopēji dalībvalstu tiesību aktiem, atlīdzina visus zaudējumus, ko radījusi Aģentūra vai tās darbinieki, pildot savus pienākumus. Visi strīdi par šādu zaudējumu kompensāciju ir Eiropas Kopienu Tiesas kompetencē.
2. Aģentūras darbinieku personisko finansiālo un disciplināro atbildību pret Aģentūru regulē attiecīgie noteikumi, ko piemēro Aģentūras personālam.

27. pants

Piekļuve dokumentiem

1. Aģentūras rīcībā esošajiem dokumentiem piemēro Regulu (EK) Nr. 1049/2001¹⁹.
2. Sešu mēnešu laikā pēc šīs regulas stāšanās spēkā administratīvā valde pieņem praktiskus pasākumus Regulas (EK) Nr. 1049/2001 īstenošanai.
3. Par lēmumiem, ko Aģentūra pieņēmusi saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1049/2001 8. pantu, var sūdzēties ombudam vai ierosināt lietu Tiesā, attiecīgi ievērojot Līguma 195. un 230. pantā izklāstītos nosacījumus.

28. pants

Trešo valstu dalība

Aģentūrā var līdzdarboties valstis, kas nav Eiropas Savienības dalībvalstis, bet kas šajā nolūkā ir noslēgušas nolīgumu ar Kopienu. Saskaņā ar šo nolīgumu attiecīgajiem noteikumiem izstrādā kārtību, kurā jo īpaši paredz veidu, apjomu un procedurālos aspektus šo valstu dalībai Aģentūras darbā, tostarp saistībā ar finanšu iemaksām un personālu.

---

¹⁹ OV L 145, , 31.5.2001., 43. lpp.

29. pants

Valodu lietojums

1. Uz Aģentūru attiecas 1958. gada 15. aprīļa Regulas Nr. 1 noteikumi.
2. Administratīvā valde nolemj par valodu lietojumu Aģentūras iekšējā darbā.
3. Aģentūras darbam vajadzīgos tulkošanas pakalpojumus sniedz Eiropas Savienības iestāžu tulkošanas centrs.

30. pants

Novērtēšana

1. Komisija novērtē Aģentūras darbību. Vērtējums aptver Aģentūras darba rezultātus un metodes saistībā ar šajā regulā un ikgadējās darba programmās definēto Aģentūras mērķi, pilnvarām un uzdevumiem.
2. Pirmo novērtējuma ziņojumu Komisija iesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei vēlākais četrus gadus pēc pirmā direktora stāšanās amatā. Nākamos novērtējuma ziņojumus Komisija iesniedz vismaz ik piecus gadus.

31. pants

Stāšanās spēkā un pārejas pasākumi

1. Šī regula stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās *publicēšanas Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.
2. Regulas 5., 6., 7. un 8. pantu sāk piemērot [18 mēnešus pēc šīs regulas stāšanās spēkā].

Šī regula uzliek saistības kopumā un ir tieši piemērojama visās dalībvalstīs.

Briselē, [...]

*Eiropas Parlamenta vārdā —
Priekšsēdētājs*

*Padomes vārdā —
priekšsēdētājs*

1. pielikums

TIESĪBU AKTA FINANŠU PĀRSKATS

Politikas joma(-s): TRANSPORTS UN ENERĢĒTIKA

Darbības veids(-i): Enerģijas iekšējais tirgus

DARBĪBAS NOSAUKUMS: ENERĢOREGULATORU SADARBĪBAS AĢENTŪRA

1. BUDŽETA POZĪCIJAS UN SADAĻAS

Saskaņā ar 06. nodaļu

Atbilstošas struktūras izveide Energoregulatoru sadarbības aģentūrai (regulatoru aģentūrai), t.i.:

- 06. pozīcijas izveide „Energoregulatoru sadarbības aģentūra”
- 06 XX XX. pozīcijas izveide — nosaukums „Energoregulatoru sadarbības aģentūra”— 1. un 2. piešķirumu sadaļa
- 06 XX XX. pozīcijas izveide — nosaukums „Energoregulatoru sadarbības aģentūra”— 3. piešķirumu sadaļa

Pantu un pozīciju izvēli 06 03. nodaļā noteiks ar 2009. gada budžeta procedūru.

2. KOPEJIE RĀDĪTĀJI

2.1. Apropriācija attiecīgajai darbībai

2009. gada un turpmāko gadu budžeta XXX. panta apropriācijās paredzēts ikgadējs piešķirums.

2.2. Piemērošanas laiks

Darbībai nav laika ierobežojuma (ikgadējs piešķirums).

2.3. Kopējie paredzamie daudzgadu izdevumi

a) Saistību apropriācijas/maksājumu apropriācijas (finanšu intervences) plāns

miljonos euro

Gads	2009	2010	2011	2012	Turpmākie finanšu gadi
Saistību apropriācijas	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434
Maksājumu apropriācijas	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434

2.4. Saderība ar finanšu plānojumu

x Priekšlikums ir saderīgs ar pašreizējo finanšu plānojumu (2007/2013)

2.5. Finansiālā ietekme uz ieņēmumiem

x Priekšlikums finansiāli neietekmē ieņēmumus

3. BUDŽETA INFORMĀCIJA

Izdevumu veids		Jauns	EBTA iemaksa	Kandidātvalst u līdzdalība	Finanšu plāna pozīcija
Neobl.	Dif./nedif.	JĀ	JĀ	JĀ	Nr. 1.a

4. JURIDISKAIS PAMATS

EK Līguma 95. pants

5. APRAKSTS UN PAMATOJUMS

5.1. Kopienas iesaistīšanās nepieciešamība

5.1.1. Sasniedzamie mērķi

EK jau ir pieņēmusi vairākus pasākumus²⁰, lai izveidotu iekšējo enerģijas tirgu, kurš sniegtu izvēles iespējas visiem ES patērētājiem — gan privātpersonām, gan uzņēmumiem —, piedāvātu jaunas uzņēmējdarbības izdevības un sekmētu pārrobežu tirdzniecību. Paziņojums par iekšējo enerģētikas tirgu²¹ un nozares konkurences pētījuma noslēguma ziņojums²² liecina, ka ar pašreizējiem noteikumiem un pasākumiem šo mērķi nav izdevies sasniegt.

²⁰ Tostarp otrās tirgus atvēršanas direktīvas, regulas, kuru mērķis ir saskaņot tehniskos standartus pārrobežu tirdzniecības funkcionēšanai praksē, un direktīvas par piegādes drošību.

²¹ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam un Padomei par gāzes un elektroenerģijas iekšējā tirgus perspektīvām, COM(2006) 841.

²² Komisijas paziņojums „Eiropas gāzes un elektroenerģijas nozares apsekojums saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1/2003 17. pantu”, COM(2006) 851.

Komisijas 2007. gada 10. janvāra paziņojumā „Energētikas politika Eiropai”²³ noteikts mērķis izveidot Eiropas mēroga gāzes un elektroenerģijas tīklu un patiesi konkurējošu Eiropas enerģijas tirgu. Viens no galvenajiem uzdevumiem, lai sasniegtu šo mērķi, ir uzlabot tirgus regulēšanu valsts un Eiropas līmenī un jo īpaši panākt efektīvu valsts pārvaldes iestāžu sadarbību, izveidojot jaunu vienotu struktūru Kopienas līmenī.

Ar Komisijas 2003. gada lēmumu tika izveidota neatkarīga padomdevēju grupa elektroenerģijas un gāzes jomā — Eiropas Elektroenerģijas un gāzes regulatoru grupa —, kuras mērķis ir sekmēt apspriedes, koordinēšanu un sadarbību starp dalībvalstu pārvaldes iestādēm un starp šīm iestādēm un Komisiju. *EREG* paveiktais darbs pēdējos gados ir pozitīvi ietekmējis elektroenerģijas un gāzes iekšējā tirgus attīstību. Taču vairums interesantu, tostarp paši regulatori, uzskata, ka iekšējā tirgus izveidei vajadzīgs oficiāls mehānisms valsts regulatoru sadarbībai un lēmumu pieņemšanai pārrobežu jautājumos.

Ņemot vērā uzdevumus, kas jāveic šim mehānismam, vienīgais piemērotais risinājums ir regulatoru aģentūra. Analīzē ievēroti principi, ko Komisija definēja iestāžu nolīguma projektā par Eiropas regulatīvo aģentūru darbības pamatprincipiem²⁴, jo īpaši attiecībā uz iespēju pieņemt atsevišķus lēmumus, kas ir juridiski saistoši trešām personām.

5.1.2. Pasākumi, kas veikti saistībā ar retrospektīvo (*ex-ante*) novērtējumu

Komisija izvērtēja aģentūras izveides ietekmi pēc vairākiem kritērijiem. Vispirms tika vērtēta risināmā problēma un vajadzības.

Valsts energoregulatoru kompetencē ir regulēt savas valsts tirgu. Taču tā kā valstu tirgi integrējas, veidojot ES iekšējo tirgu, daži lēmumi jāpieņem ES līmenī. Par šādu risinājumu vienojušies visi interesenti. Vairums interesentu, tostarp paši regulatori, uzskata, ka iekšējā tirgus izveidei vajadzīgs oficiāls mehānisms valsts regulatoru sadarbībai un lēmumu pieņemšanai pārrobežu jautājumos.

Otrkārt, tika vērtēta Kopienas rīcības pievienotā vērtība un alternatīvas Eiropas Regulatoru aģentūras veidošanai. Tika izskatīts, vai jaunos uzdevumus var veikt pati Komisija. Regulēšanai vajadzīgas dziļas tehniskās zināšanas, jo īpaši tīkla fizikā, zināšanas par nozarē vajadzīgajām investīcijām (ražošanu un pārvadi), piekļuves tarifiem un strīdu izšķiršanas mehānismu. Komisijai nav šo īpašo tehnisko zināšanu, kas vajadzīgas minēto uzdevumu veikšanai. Lai iegūtu trūkstošo pieredzi, visticamāk, nāktos izveidot jaunu Komisijas direktorātu. Turklāt šajā variantā Komisija no institucionālas iestādes kļūtu par tehnisku struktūru, bet šīs pārmaiņas nesniegs nekādas priekšrocības. Varētu izmantot cita veida sistēmas, piemēram, Eiropas centrālo banku modelim līdzīgu sistēmu. Šāds risinājums ir pievilcīgs, taču tam trūkst juridiska pamata, piemēram, Līguma panta par enerģētiku. Tika apsvērta iespēja izveidot spēcīgāku valsts energoregulatoru tīklu, līdzīgi Konkurences iestāžu tīklam, ko 2004. gadā izveidoja Komisija, pamatojoties uz jauno Padomes pretmonopola Regulu (EK) Nr. 01/2003. Minētajā sistēmā valstu konkurences iestādēm nav kolektīvu lēmumu pieņemšanas pilnvaru, bet tiek piemēroti sīki izstrādāti noteikumi par kompetentās iestādes noteikšanu, informācijas apmaiņu un procedūrām. Komisijai ir vispārējas lietas pārņemšanas (*certiorari*) tiesības, un tā var pārņemt lietu, ja, piemēram, divu valstu regulatoriem viedokļi atšķiras. Taču šī sistēma darbojas saistībā ar Komisijas autonomajām

---

²³ OV C [...], [...], [...]. lpp.
²⁴ COM(2005) 59.

pilnvarām konkurences nozarē. Komisijai nav šādu autonomu lēmumu pieņemšanas pilnvaru attiecībā uz enerģijas tirgu regulēšanu (izņemot konkurences jautājumus), tāpēc tā nevar tādā pašā mērā ietekmēt tīklus.

Pēc šo alternatīvo modeļu izskatīšanas tika secināts, ka šāda mehānisma veicamo uzdevumu īpatnību dēļ vienīgais risinājums ir regulatoru aģentūra, kas var pieņemt trešām personām saistošus atsevišķus lēmumus. Izvēlētajā varianta pamatā ir pieņēmums, ka valstu regulatoru pilnvaras kļūst ietekmīgākas un saskaņotākas.

5.2. Paredzētās darbības un budžeta intervences pasākumi

Lai sasniegtu mērķus, Aģentūra veiks šādas funkcijas.

- *Kalpos kā valstu regulatoru sadarbības struktūra.* Tiek ierosināts pilnveidot pārrobežu situāciju risināšanu. Aģentūra paredzēs noteikumus un procedūras valstu regulatoru sadarbībai, jo īpaši attiecībā uz informācijas apmaiņu un kompetences sadali gadījumos, kad jautājums skar vairākas dalībvalstis.
- *Veiks pārvades sistēmu operatoru sadarbības regulatīvu pārraudzību.* Priekšlikums paredz, ka Aģentūra pārskata pārvades sistēmu operatoru sadarbību, jo īpaši attiecībā uz tirgus attīstību un tehniskajiem kodeksiem, tīkla darbības un investīciju plānošanas koordinēšanu. Šajā nolūkā pasākumu projektus, ko kopīgi gatavojas pieņemt pārvades sistēmu operatori, iesniedz Aģentūrai, kura pārvades sistēmu operatoriem sniedz atzinumu, ja šie pasākumi nenovērš diskrimināciju vai nenodrošina efektīvu konkurenci vai tirgus darbību. Praktiski šis mehānisms darbosies kā konstruktīvs dialogs starp pārvades sistēmu operatoriem, un Komisijas iejaukšanās notiks tikai galējas nepieciešamības gadījumā.
- *Pieņems atsevišķus lēmumus.* Priekšlikums paredz dažos gadījumos Aģentūrai piešķirt atsevišķu lēmumu pieņemšanas pilnvaras. Pie šiem gadījumiem pieder atbrīvojuma pieprasījumu²⁵ izskatīšana par Eiropas mēroga infrastruktūras aktīviem.
- *Sniegs vispārīgas konsultācijas.* Aģentūra sniegs konsultācijas Komisijai par tirgus regulēšanas jautājumiem un, neskarot pārvades sistēmu operatoriem uzticētos uzdevumus, var izdot nesaistošas pamatnostādnes labākās prakses popularizēšanai starp valstu regulatoriem.

Aģentūras ieņēmumus un izdevumus prognozē katram finanšu gadam, kas atbilst kalendārajam gadam, un iegrāmato budžetā.

Budžeta ieņēmumi un izdevumi ir līdzsvaroti. Neskarot citus resursus un maksas, kas vēl tiks noteiktas, Aģentūras ieņēmumi ietver neatmaksājamu Kopienas piešķirumu, kas iegrāmatots Eiropas Kopienas vispārējā budžetā, lai nodrošinātu līdzsvaru starp ieņēmumiem un izdevumiem.

Pie Aģentūras izdevumiem jo īpaši pieder personāla atalgojums, administratīvi un infrastruktūras izdevumi, saimnieciskās darbības izmaksas un izdevumi, kas saistīti ar regulatoru valdes un apelācijas valdes darbību.

---

²⁵ Saskaņā ar Direktīvas 2003/55/EK 22. pantu un Regulas (EK) Nr. 1228/2003 7. pantu.

5.3. Īstenošanas metodes

Aģentūras juridiskajam statusam jābūt tādām, lai tā varētu veikt uzdevumus kā juridiska persona.

Administratīvā valde, ko veido 12 locekļi, darbosies kā Aģentūras finansiālās un administratīvās kontroles struktūra. Sešus iecel Komisija, un sešus — Padome. Amata pilnvaru termiņš ir pieci gadi, un to var vienreiz pagarināt.

Aģentūru vada direktors, ko administratīvā valde iecel uz pieciem gadiem. Šo termiņu var pagarināt vienu reizi. Direktors ir oficiālais Aģentūras pārstāvis.

Aģentūras lēmumus pieņem regulatoru valde. Lai nodrošinātu lēmumu pieņemšanas neatkarību no izpildfunkcijām (administratīvās valdes), vajadzīga atsevišķa regulatoru valde. Regulatoru valdi veido direktors un viens pārstāvis no katras dalībvalsts. Dalībvalsts pārstāvjus norīko no attiecīgās dalībvalsts pārvaldes iestādes.

Aģentūras pieņemtos lēmumus var pārsūdzēt. Pārsūdzības iesniedz apelācijas valdē, ko veido 6 locekļi.

6. FINANSIĀLĀ IETEKME

6.1. Metode, pēc kuras aprēķina darbības kopējās izmaksas (*noteiks budžeta un administrācijas ģenerāldirektorāti*)

Aģentūras ikgadējās izmaksas segs ar neatmaksājamu Kopienas piešķirumu. Izdevumus var sadalīt šādi.

Personāla izdevumi

Ierosinātais budžets aplēsts par 48 darbiniekiem. Kopējās ikgadējās personāla izmaksas ir 5,184 miljoni euro, aprēķinā izmantojot Eiropas Komisijas personāla vidējās izmaksas, t.i., 0,117 miljonus euro gadā, ietverot izdevumus, kas saistīti ar ēkām, un saistītos administratīvos izdevumus (pasta, telekomunikāciju, IT u.c. izmaksas).

Personāla izmaksās ietvertas darbā pieņemšanas izmaksas, sākot no 2009. gada. Personāla izmaksu aplēses pamatā izmantots šāds darbā pieņemšanas plāns.

	<u>Darbā pieņemšana</u>	<u>Personāls kopā</u>
<u>2009. gada pirmais semestris</u>	+10	10
<u>2009. gada otrais semestris</u>	+10	20
<u>2010. gada pirmais semestris</u>	+10	30
<u>2010. gada otrais semestris</u>	+10	40
<u>2011. gada pirmais semestris</u>	+8	48

Kapitālizdevumi

Izdevumi, kas saistīti ar kustama īpašuma iegādi, un saistītie izdevumi pirmajos divos gados būs 0,350 miljoni euro. Turpmākajos gados papildu izmaksu segšanai paredzēti 0,05 miljoni euro gadā. Šī pozīcija var mainīties atkarībā no tās dalībvalsts piedāvājuma, kurā atradīsies Aģentūra.

Darbības izmaksas

Šajās izmaksās ietvertas sanāksmes un pētījumi, tulkošana, publikācijas un sabiedriskās attiecības. Sākotnējie aprēķini liecina, ka darbības izmaksas veidos 1 miljonu euro gadā.

Komandējumu izdevumi

Lai veiktu paredzētos uzdevumus, Aģentūrai būs jāorganizē komandējumi gan ES teritorijā, gan ārpus tās (transporta un apmešanās izdevumi). Kad Aģentūra pilnībā darbosies, komandējuma budžets tiek lēsts 0,150 miljonu euro apjomā gadā. Aprēķinu pamatā izmantotas faktiskās Transporta un enerģētikas ģenerāldirektorāta komandējumu vidējās izmaksas. Šīs summa ir atkarīga no Aģentūras atrašanās vietas.

6.2. Sadalījums pēc darbības elementiem

Saistību apropriācijas miljonos euro (pašreizējās cenās)

Sadalījums/ kategorijas	2009. gads	2010. gads	2011. gads	2012. gads	Turpmākie finanšu gadi
Personāla izdevumi	1,755	4,095	5,616	5,616	5,616
Iekārtas	0,150	0,200	0,050	0,050	0,050
Darbības izdevumi	0,150	0,400	0,700	0,900	1,000
Komandējumu izdevumi	0,050	0,100	0,150	0,180	0,200
Kopā	2,105	4,795	6,516	6,746	6,866

6.3. Saistību apropriācijas/maksājumu apropriācijas plāns

miljonos euro

Gadi <i>un turpmāk</i>	2009	2010	2011	2012	Turpmākie gadi
Saistību apropriācijas	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434
Maksājumu apropriācijas	1,970	3,940	6,084	6,314	6,434

7. TURPMĀKIE PASĀKUMI UN NOVĒRTĒŠANA

Aģentūrai piešķirto līdzekļu apsaimniekošanu kontrolē Revīzijas palāta (21. pants), Eiropas Parlaments (21. pants) un Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (23. pants).

8. KRĀPŠANAS APKAROŠANAS PASĀKUMI

Sk. 7. punktu iepriekš.